

PARLAMENT DE CATALUNYA

Presidència de l'honorable Sr. Joan Casanovas

DIARI DE SESSIONS

Sessió del dia 8 de novembre del 1933

SUMARI

A les cinc i vint-i-cinc minuts de la tarda s'obre la sessió sota la presidència de l'honorable senyor Joan Casanovas.

Lectura i aprovació de l'acta de la sessió anterior.

Ordre del dia :

Prec del senyor Tallada al senyor Conseller de Treball i Obres Públiques referent als préstecs fets per l'Institut de Previsió als Ajuntaments.

El senyor Rovira i Virgili contesta unes al·lusions que li foren fetes en el prec referent a l'actuació de les autoritats durant el període electoral, li contesta el senyor Vallès i Pujals i rectifica el senyor Rovira i Virgili.

Continuació de l'interpellació sobre el traspàs de Serveis de l'Estat a la Generalitat.

Intervencions dels senyors Rovira i Virgili i Lluhi.

Rectificació del senyor Ventosa i Calvell.

Rectificació del senyor Conseller de Justícia i Dret.

Noves rectificacions dels senyors Ventosa i Calvell, Lluhi i Conseller de Justícia i Dret.

Rest a closa l'interpellació.

Lectura d'un dictamen de la Comissió especial referent al Projecte de Llei de contractes de conreu.

Ordre del dia per a la sessió de dijous.

S'aixeca la sessió a tres quarts de nou de la vetlla.

S'obre la sessió a les cinc i vint-i-cinc minuts de la tarda, sota la presidència de l'honorable senyor Joan Casanovas.

Al banc roig hi ha els honorables senyors Consellers de Justícia i Dret i d'Agricultura i Economia.

Es llegida i aprovada l'acta de la sessió anterior.

ORDRE DEL DIA

Precs i preguntes

Els préstecs fets per l'Institut de Previsió als Ajuntaments

El Sr. PRESIDENT : Té la paraula el senyor Tallada.

El Sr. TALLADA : Senyors Diputats : Fa ja bastants dies que vaig anunciar al senyor Conseller de Treball que li adreçaria un prec i com que, segurament degut a les seves moltes ocupacions, no l'he vist aquí a l'hora de prec i preguntes, he d'interessar la Mesa per tal de què li trameti el que ara vaig a manifestar.

En establir-se a Espanya la Llei del Retir Obrer va portar grans disponibilitats a l'Institut de Previsió i a les Caixes auxiliars d'aquest Institut. Calgué buscar un mitjà d'emprar aquestes disponibilitats per tal de què rendissin un determinat interès i es determinà que les Caixes auxiliars fessin préstecs de caràcter hipotecari als Ajuntaments.

El Decret general de 19 de gener de l'any 1927 va reglamentar la concessió d'aquests préstecs i va establir que quan es tractés d'Ajuntaments i que les garanties que donessin aquests Ajuntaments pels préstecs consistissin en exaccions legals que havien de cobrar aquests Ajuntaments, era precisa una autorització especial del Ministeri del Treball.

Traspassats els serveis de caràcter social a la Generalitat de Catalunya, és, per tant, el Conseller de Treball qui ha de donar autorització per a la concessió d'aquests préstecs als Ajuntaments, per part de les Caixes auxiliars de l'Institut de Previsió ; aquí, a Catalunya, la Caixa d'Estalvis i Pensions per a la Velleja.

Però el 10 de desembre del 1931 el Ministre del Treball va dictar un Decret pel qual es limitava a dotze anys el termini màxim dels préstecs que podien concedir les Caixes auxiliars als Ajuntaments amb la garantia de les exaccions legals i aquest termini és a totes llums insuficient perquè els Ajuntaments puguin emprendre obres de certa importància, ja que el fet d'haver d'amortitzar els préstecs en un termini petit obliga a consignar en els seus Pressupostos una quota d'amortització que moltes vegades els Ajuntaments petits no poden satisfer.

Per altra part, en limitar a un termini tan curt l'amortització dels emprèstits, és contra tota tècnica que vol que determinades obres de les quals s'han de gaudir no solament les generacions presents sinó totes les generacions futures, tota la càrrega financera d'aquestes obres caigui precisament sobre les generacions presents. Tant més és necessari ara, quan és molt convenient, degut a l'atur forçós, que hi ha en molts rams, principalment en el ram de la construcció, que els Ajuntaments tinguessin una certa llibertat de fer obres i, per tant, puguin contractar emprèstits en condicions de poder-los amortitzar. Per tant, aquest termini de dotze anys és un termini massa petit i posa en grans dificultats els Ajuntaments.

L'Estatut de Catalunya, en l'art. 5.^è, paràfrasis, diu que a la Generalitat li correspon en la legislació de l'Estat corresponent a Assegurances Socials, solament l'execució. I així, el dubte que neix, és de si la Generalitat podria dictar una disposició modificant aquest Decret de 10 de desembre de l'any 1932, ampliant aquest termini de dotze anys a un termini superior, que podria ésser, per exemple, de trenta anys, com autoritza un article de l'Estatut municipal. Jo he volgut assabentar-me, per persones peri-

tes en la matèria, no essent jo home de Lleis, a veure si era possible aquesta disposició modificar-la, i després de consultar dues persones especialitzades en Dret administratiu, he de confessar a la Cambra que he quedat completament igual que abans de fer aquesta pregunta, perquè una m'ha dit que el que podia fer-ho era el Ministre del Treball, i l'altra m'ha dit — persona també molt entesa en aquestes qüestions — que el Consell de la Generalitat tenia atribucions per poguer modificar aquesta disposició.

Jo voldria pregar al senyor Conseller de Treball que estudiés aquest assumpte ; que si es pogués dictar una disposició, es dicti, i que si no, aprofitant l'avinentsa de què ocupa el Ministeri del Treball una persona de la nostra confiança i amistat, com és el senyor Pi i Sunyer, s'aconseguís del Ministeri del Treball que dictés una disposició conduent a això, i que, per tant, vingués a facilitar als Ajuntaments de Catalunya, el que poguessin contractar préstecs per un temps d'amortització superior als dotze anys.

El Sr. PRESIDENT : La Mesa trametrà el prec del senyor Tallada al senyor Conseller corresponent.

L'actuació de les autoritats durant el període electoral

El Sr. PRESIDENT : Per al·lusions i per uns aclariments, té la paraula el senyor Rovira i Virgili.

El Sr. ROVIRA I VIRGILI : Senyors Diputats : He de recollir una al·lusió personal que em va fer ahir el senyor Vallès i Pujals amb motiu d'un article meu publicat en la premsa de Barcelona. En primer lloc, he de declarar que l'article tenia per objecte defensar la tesi que el President de la Generalitat com els Consellers poden prendre part en la campanya electoral. Aquesta és la part fonamental del meu article i en això he coincidit amb el senyor Conseller de Governació.

En aquest article hi havia quatre simples ratlles on s'alludia el cas dels Alcaldes. Jo argumentava que si el President de la Generalitat no pot prendre part en una campanya electoral, amb menys motiu encara ho poden fer els Alcaldes i els Tinent d'Alcalde. Era, doncs, un argument secundari. Fins a aquest moment del període de la República hi ha hagut un estat confusori de dret i de fet en aquestes qüestions. Fins ara, els Alcaldes i Tinent d'Alcalde han pres part en les campanyes electorals. Si d'ací endavant s'ha d'acordar el contrari, cal una disposició clara i taxativa ; no basta un criteri personal. D'altra banda, jo sempre respecto el que sigui legalitat, encara que no hi estigui d'acord doctrinalment ; però he de fer present que la tendència i la concepció democràtica és veure en els Alcaldes, no pas simples delegats i subordinats que tenen un cap jeràrquic en el Ministre de la Governació o en el Conseller de Governació ; l'Alcalde és el Cap del Govern municipal ; és el primer Magistrat municipal ; té tots els drets polítics i, per tant, jo crec que aquell Alcalde té el dret de ciutadania de prendre part en la campanya electoral.

(*Entra l'honorable senyor Conseller Primer.*)

Ara, el senyor Vallès m'atribueix coses que jo no he dit. Diu, per exemple, que jo he defensat que els Alcaldes poden fer tota mena de treballs electorals. Això jo no ho he dit ; jo crec que hi ha coses

que els Alcaldes, com els Tinents d'Alcalde, no poden fer electoralment; però és molt diferent el cas d'un Alcalde que pren part com a home polític, de Partit, a un acte, del cas d'aquell altre Alcalde que, abusant de la seva autoritat, oficialment fa pressió perquè es voti una candidatura; són casos diferents; l'últim cas jo el condemno. Per tant, he de reivindicar, davant del Parlament de Catalunya, el dret de magistratura que tenen els Alcaldes de les nostres poblacions: són el Cap d'un Govern, el Govern municipal, tal com ho és el Cap del Govern d'un Estat o d'una República, i, en aquest sentit, tota eliminació que es faci dels seus drets, em sembla que no és justa. Però en cas que es faci, s'ha de fer taxativament, no pas com un criteri personal; que criteri personal tots el tenim o ens creiem tenir-lo; s'ha de fer per una disposició clara i taxativa. És aquest el meu parer, és això el que jo crec, i no penso que en aquest punt em separi del sentit comú ni del dret polític. Un Alcalde que en ús de les seves facultats polítiques pren part en un acte polític o electoral, allò no exerceix una coacció, que és el que la Llei condemna; allò és un dret de ciutadania. En canvi, aquell Alcalde que, per exemple, adreça lletres amb membret oficial als electors perquè votin en tal o tal sentit, aquell Alcalde falta al seu deure d'Alcalde, fa una coacció. Això és el que jo crec una veritat democràtica i és això el que jo sostinc.

El Sr. VALLÈS I PUJALS: Demano per parlar.

El Sr. PRESIDENT: Té la paraula el senyor Vallès i Pujals, per cloure aquest petit incident.

El Sr. VALLÈS I PUJALS: Ahir vàrem quedar d'acord amb el senyor Conseller de Governació en el sentit de què la interpretació que ell donava a l'article 68 de la Llei Electoral era el mateix que hi donava jo; o sigui de què els Alcaldes no poden intervenir en treballs electorals de cap mena.

El Sr. Rovira i Virgili fa unes distincions que jo crec inadmissibles de tot punt. La Llei, en tant era terminant, en quant aquest art. 68 de la Llei Electoral s'ha de relacionar amb l'art. 7.e de la mateixa Llei, que mana que als Alcaldes se'ls descompti tots els vots que tinguin en la població o en el districte en el qual exerceixin jurisdicció. Aquest precepte, si bé és veritat que una disposició dels primers temps de la República va derogar, no obstant, tenia tanta raó d'ésser que per això es consignà en la Llei Electoral i per això, relacionant els arts. 7.e i 68 alhora, s'arriba a la conclusió de què els Alcaldes s'han d'abstenir en absolut d'intervenir en tot acte electoral. Repassant la Jurisprudència del Tribunal Suprem, es troben per dotzenes, per no dir a centenars, les sentències que condemnen Alcaldes per haver fet actes com presidir un míting en què es recomanava una candidatura; prendre part en la campanya electoral; fer cartes; haver dit de paraula, de vegades al peu de la porta de casa seva, que votessin a determinat candidat; per tots aquests fets i altres molts que s'assemblen a aquests, hi ha sentències del Tribunal Suprem que condemnen Alcaldes.

La distinció que vol establir el senyor Rovira i Virgili potser és molt bonica per a consignar-la en un llibre, per consignar-la en un tractat de Dret polític o dir-la en un discurs; però és tan impossible de fer-la efectiva en la pràctica que no hi hauria ningú capaç de marcar-ne ben bé la distinció entre aquells actes electorals en els quals l'Alcalde pot influir i

aquells en els quals no hi pot influir, segons aquesta distinció que feia el senyor Rovira i Virgili. La veritable democràcia, entenc jo que exigeix el contrari del que vol el senyor Rovira i Virgili; que aquell home que exerceix una funció que implica autoritat, que implica tenir mitjans i elements d'autoritat a les seves mans, que implica disposar àdhuc de forces armades, com és el cas de molts Alcaldes que ho tenen a la seva disposició, tota recomanació electoral que pugui fer aquest ciutadà, aquest Alcalde, tindrà als ulls del poble un veritable caire de coacció. Jo crec que, per tant, la veritable doctrina és la que exposava jo, coincidint amb la que va exposar ahir el senyor Conseller de Governació.

Per altra banda, abundo en el criteri del senyor Rovira i Virgili, i, en aquest sentit, jo pregava ahir al senyor Conseller de Governació que fes que sortís una disposició terminant i categòrica que ho aclarís, perquè havent sortit una disposició del senyor Conseller de Governació, en la qual es recordava la vigència dels paràgrafs segon i tercer de l'art. 68 de la Llei Electoral, semblava que l'omissió del paràgraf primer, que és aquest que parla de les autoritats, posava el dubte als que ho llegissin sobre si es considerava o no en vigor, i, per tant, jo demanava ahir al Conseller de Governació, tal com ha demanat avui el senyor Rovira i Virgili, que es publicués una disposició que de manera categòrica marqués als Alcaldes quin és el deure que han de complir respecte d'aquest particular.

El Sr. ROVIRA I VIRGILI: Demano per parlar.

El Sr. PRESIDENT: Té la paraula el senyor Rovira i Virgili.

El Sr. ROVIRA I VIRGILI: En realitat, per a fer present al senyor Vallès i Pujals que jo he parlat simplement com un home que té un parer sobre un problema concret i el manifesta, i per tant no he d'estar en aquesta qüestió ni en acord ni en desacord amb el senyor Conseller de Governació. És un parer personal i d'aquesta forma el manifesto. Jo crec que hi pot haver en aquest punt diverses legislacions en les quals els alcaldes i tinents d'alcalde puguin o no puguin actuar electoralment. Però jo recordo i tinc present en aquest moment que hi ha, per exemple, el cas de França, on veiem que molts dels més eminents polítics del país són també alcaldes, i que aquesta alta categoria política dels pobles no els priva pas de les seves campanyes electorals. Cal distingir en aquest punt dues coses: una, la intervenció política ciutadana, lícita i legal, i aquella altra que sigui una coacció; les coaccions que faci un alcalde o un tinent d'alcalde — i faig remarcar que no sé per què dels tinents d'alcalde ens en hem oblidat —, contra tot el que siguin coaccions, ha d'ésser condemnable; però s'ha de reservar al cap del govern municipal el dret d'intervenció en les lluites polítiques i ciutadanes.

Si no, fixeu-vos en la contradicció que hi hauria en aplicar això la prohibició a les eleccions municipals: suposem un alcalde que es trobi en eleccions municipals, i que és en la població el cap del partit que governa, i que ell, el cap d'aquell partit, no pot defensar davant dels electors en un acte públic el seu partit i el seu programa.

Penso, doncs, que sense contradir en aquest punt el que hi pugui haver de legalitat en allò que s'estableixi, crec que la tesi bona és reservar als alcaldes i tinents d'alcalde que són magistrats populars i democràtics aquest dret d'intervenció, i posar només el límit en allò que sigui veritable coacció; perquè, senyor Vallès i Pujals, si la Llei estableix certes limitacions pels alcaldes, ho fa en quant puguin ésser coaccions; però si treiem del concepte de coacció de la intervenció possible d'un alcalde, veurem una intervenció política lícita i cívica. És això el que jo defenso, i com que defenso amb això purament una tesi, no cal que se'm posi en contradicció amb ningú, perquè cadascú des del seu lloc defensa la seva tesi.

El Sr. PRESIDENT: Resta clos l'incident. Segueix l'Ordre del dia.

Continuació de la interpel·lació sobre el traspàs de Serveis de l'Estat a la Generalitat

Té la paraula el senyor Rovira i Virgili.

El Sr. ROVIRA I VIRGILI: Senyors Diputats: Intervinc d'una manera purament personal en el debat sobre el traspàs de serveis amb el propòsit de tractar un punt de gran importància, tractat ja pel senyor Lluhí, també tractat per l'honorable senyor Conseller de Justícia i Dret i que és el punt d'allò que hem d'entendre per execució de serveis i de Lleis. Jo crec que això té una importància cabdal, perquè sense aclarir aquest punt correm el perill que minvi en gran part l'autonomia limitada que ha aconseguit Catalunya. Pensem, senyors Diputats, que hi ha en l'Estatut un conjunt voluminós de facultats de les quals Catalunya té l'execució i la República la legislació. Si comparem el bloc de les facultats de les quals tenim l'execució i la legislació alhora, i el bloc d'aquelles altres en què només tenim l'execució, veurem que les darreres són de més volum i fins diré de més pes. Resulta, per tant, que si prevalgués la tesi castellana respecte a l'execució, perdriem una part de l'autonomia, perdriem més de la meitat de l'autonomia, que ens fugiria de les mans com un ocell que vola, i es per això que jo demano a la Cambra, a tots els grups de la Cambra, i al nostre poble en especial, que mirin aquest afer amb el màxim interès i la màxima atenció.

(*Entra a la cambra l'honorable senyor Conseller Primer.*)

He estudiat detingudament aquest punt, he llegit els discursos del senyor Lluhí i del senyor Coromines, he vist els documents i les dades que han aportat, i després d'això declaro en veritat i en consciència que és inadmissible, que és falsa, que és absurda la interpretació castellana d'aquest punt de l'execució.

El senyor Lluhí preguntava: ¿Què és l'execució de les Lleis? I encara puc concretar més, puc dir: ¿Fins a quin punt el Govern i els Ministres de l'Estat central poden intervenir en aquelles facultats per a les quals l'execució ha estat confiada a Catalunya?

Senyors, l'execució de les Lleis tots sabem que en aquest cas no vol dir simplement l'execució material d'un fet. Tenir l'execució de les Lleis i dels

serveis, vol dir tenir el conjunt de facultats executives que corresponen a un Govern, de manera que, si en certs rams la República té les Lleis i Catalunya l'execució, això vol dir que el Parlament que hi intervingui serà el de la República, però el Govern serà el de Catalunya i, per tant, els Ministres de l'Estat central no han d'intervenir normalment en l'execució dels serveis confiats a Catalunya.

Ja sé que se'm dirà que hi pot haver-hi Lleis del Parlament central, que hi pot haver reglaments del Govern central que estableixin taxativament la intervenció d'un Ministre o d'un organisme de l'Estat en l'aplicació de les Lleis; però he de fer observar que això és un gros sofisme, perquè aquelles Lleis i aquells reglaments de l'Estat l'execució de les quals correspon a Catalunya, s'han de considerar adaptats a l'autonomia catalana. De manera, que si una Llei espanyola, si un reglament espanyol, diu que intervingrà en tals qüestions tal Ministre, quan aquella Llei s'apliqui a Catalunya, allí on diu Ministre hem d'entendre Conseller.

El Sr. XIRAU: Exacte.

El Sr. ROVIRA I VIRGILI: I sense això fóra mentida, fóra fals que tingués Catalunya l'execució de cap servei, l'execució de cap Llei. Aleshores els nostres Consellers, que són els nostres Ministres — i a mi em dol que no s'ho diguin, perquè ho són, ho han d'ésser —, foren com simples Governadors civils; foren menys que això; foren uns d'aquests delegats o subdelegats dels quals ha omplert les províncies d'Espanya el centralisme espanyol.

Es veritat, i cal remarcar-ho, és veritat que hi ha en l'Estatut algunes limitacions en l'execució dels serveis per part de Catalunya, però cal advertir que les úniques limitacions que podem admetre són les que hi ha a l'Estatut. En canvi les limitacions que vinguin d'una Llei, les limitacions que vinguin d'un reglament, no les podem acceptar, perquè, com diu molt bé el senyor Coromines, aquelles Lleis anteriors o posteriors a l'Estatut que contradiguin l'Estatut de Catalunya, són inaplicables al nostre poble, són inaplicables en el nostre cas.

Si nosaltres, en el termini del traspàs, no aconseguim que se'ns reconegui aquest fet elemental de Dret polític, o sigui, que l'execució equival al conjunt de facultats de Govern o executives, tindrem que cada Llei, que cada reglament que facin a Madrid, escantellarà, mutilarà la nostra autonomia. Aleshores, ¿de què servirà dir que tenim l'execució de tal Llei, de tal servei, si vénen les Lleis, noves o velles, i diuen que allò ho ha de resoldre el Ministre tal o l'organisme tal? Ministres i organismes de l'Estat, traduïts a Catalunya en qüestions d'execució, volen dir Consellers i organismes de Catalunya. Sense això no hi ha execució, i ens quedem només que amb la meitat de l'autonomia, com deia abans.

Però jo no he d'acusar, en tractar d'aquesta matèria, els homes que han portat les negociacions del traspàs. Sóc lleial i reconec les dificultats enormes que hi ha per a defensar el dret, ni que sigui molt clar, de Catalunya, davant dels interessos i perjudicis contraris. Jo sé, a més, que no es tracta solament del contingut dels textos de l'Estatut, de Lleis, de teories i doctrines, sinó que hi ha també en això una qüestió política i de força moral. Els homes nostres, els representants nostres quan van a Madrid, per a tenir la garantia de l'èxit no en tenen

prou amb arguments, amb textos, amb Lleis, amb escrits; han de portar darrera la força política del nostre poble. Una Catalunya nacionalment unida, aglevada espiritualment, guanyarà aquests plets i tots els plets que vulguem; al contrari, una Catalunya afeblida, esquarterada per dintre, es trobarà amb el paper prim de l'Estatut a les mans i amb la realitat efectiva de la continuació del règim centralista.

Heus aquí per què reclamo en aquestes hores la màxima atenció i el màxim patriotisme per la banda de tots. Fixeu-vos bé en la història, en part deplorable, que ens contava el nostre illustre Conseller de Justícia i Dret, del que hi ha hagut dintre de la Comissió de Traspàs, i això ha succeït en temps del millor Govern possible, per a Catalunya, que hi havia a Madrid. Ara, pensem què succeirà el dia que hi hagi una altra classe de Govern; pensem, encara, en l'actitud d'aquell senyor Viñuales, Ministre d'Hisenda del Govern Azaña, en la qüestió de la valoració, i el senyor Viñuales no era un agrari, no era un radical d'En Lerroux; era i encara crec que ho és, un home del Partit del senyor Azaña. I això, fent excepcions glorioses i honorables, cal dir-ho de moltes bandes, i veiem a Madrid una solidaritat, almenys subterrània, entre Partits molt diferents. Doncs bé, si ells, contra els interessos i els ideals de Catalunya, mantenen aquesta solidaritat, hem de fer de manera nosaltres que en la defensa d'aquests ideals i d'aquests interessos també mantinguem una solidaritat de catalans.

Crec, doncs, que per damunt de la lluita de Partits, que sigui tan forta com es vulgui, que per damunt de tota la polseguera de les passions, hem de mantenir un criteri únic, fort i enèrgic en la qüestió de traspàs. O això, o resignar-nos amb el que deia el vell Maura, que afirmava: «Vosaltres mai no tindreu res més sinó allò que nosaltres us volgüem donar». Doncs contra aquesta declaració humiliant, que fereix l'ànima de Catalunya, hem de sostenir cada dia i a cada hora, que reivindicuem el ple dret de viure nacionalment i el ple dret de governar-nos lliurement. Si en el traspàs de serveis Catalunya perd una part de la seva autonomia, resultarà com aquelles bugades successives en les quals en cada una es perd un llençol, i ja tenim prou mòdica l'Autonomia perquè puguem consentir retallades noves. Tots a la una, en aquesta qüestió ens hem de posar al costat dels nostres representants, i estic segur que aquests representants sentint-se assistits, sentint-se forts amb la força de Catalunya, guanyaran el nostre plet. I sense això l'autonomia que hem obtingut quedaria reduïda a un simple paper, i Catalunya aspira, no a autonomies de paper, sinó a autonomies vives que la portin a la consecució del seu ideal. I res més.

El Sr. LLUHÍ: Demano per parlar.

El Sr. PRESIDENT: Estava pendent de la paraula el senyor Ventosa.

El Sr. VENTOSA: No tinc inconvenient en què parli el senyor Lluhi.

El Sr. PRESIDENT: Té la paraula el senyor Lluhi.

El Sr. LLUHÍ: Senyors Diputats: F'ora inútil treure importància a les paraules que acaba de pronunciar el senyor Rovira i Virgili, no solament per l'autoritat personal que ell té i que dona

importància a totes les seves opinions en matèries polítiques i constitucionals, sinó perquè les paraules del senyor Rovira i Virgili, sortides dels bancs de la Majoria, són la desautorització més absoluta que es podia donar en plena Cambra a les manifestacions que va fer l'honorable senyor Conseller de Justícia i Dret.

Deia jo l'altre dia, encarant-me amb aquella frase, amb aquelles paraules del seu discurs primer, quan tractava d'aquesta matèria, o sigui, que els recursos en matèria de Treball els havia de resoldre el Ministre de la República, reuera jo al senyor Conseller de Justícia i Dret, unes paraules seves quan deia que «aleshores nosaltres varem poder fer un argument de fet; perquè de dret n'en teníem d'argument». I jo, recolzant-me en aquestes paraules seves, pregava a l'honorable senyor Conseller de Justícia i Dret — ja que el Cap del Consell sembla que s'esfumi quan es tracta d'aquesta interpellació — li pregava que concretés bé què entenia per execució de Lleis, i deia que havia estat extraordinària la meua sorpresa en sentir dels seus llavis una interpretació de l'execució de les Lleis que a judici meu era completament contrària a l'esperit de la Constitució, a l'esperit de l'Estatut i a les concepcions autonòmiques que tenen altres Constitucions d'Europa.

Avui, el senyor Rovira i Virgili, ha fet unes manifestacions explicant què entén per execució de les Lleis, que és exactament el que enteníem nosaltres, que si ens havíem reservat aquesta explicació, era, precisament, per a posar més de lleu la forma, al nostre concepte completament anti-autonomista i absurda, en què s'havia expressat el senyor Conseller de Justícia.

Ara bé; no podem amagar dos fets gravíssims. Un, que el senyor Conseller de Justícia i Dret, membre de la Comissió de Traspàs de Serveis, ha fet en plena Cambra una explicació de la interpretació que s'ha de donar a l'execució que correspon a Catalunya de les Lleis de la República, explicació que és contrària a l'esperit autonomista de l'Estatut, a l'esperit autonomista de la Constitució i a la concepció autonomista federal d'altres Constitucions d'Europa respecte a l'execució de les Lleis. La gravetat d'aquestes paraules neix de què era membre de la Comissió, i explica molts dels retrocessos haguts en la Comissió, retrocessos respecte als drets de Catalunya en quant al traspàs de serveis; però dona una major gravetat el fet que siguin aquestes paraules dites des del banc del Govern de Catalunya sense ésser desautoritzades pel Cap d'aquest Govern. És des del banc de la Majoria que es desautoritza a la V. S. Això és gravíssim, i jo prego que abans de continuar aquesta interpellació respecte al traspàs de serveis, el senyor Conseller de Justícia i Dret ens digui si manté l'explicació donada en el primer discurs que, sobre aquesta matèria, va fer a la Cambra, que fou una explicació completament oposada, no ja a la nostra concepció — que ja ho varem dir —, sinó a la que manifesta avui el senyor Rovira i Virgili, o si la rectifica d'una manera solemne i admet aleshores que l'haver permès que la Comissió de Traspàs de Serveis portés la resolució dels recursos que fan referència als falls de Jurats mixtos al Ministre de la República, ha

constituït un perjudici, una rebaixa importantíssima en el text concret de l'Estatut de Catalunya que fa referència a aquesta matèria.

El Sr. PRESIDENT: Té la paraula el senyor Ventosa. El senyor Conseller de Justícia parlarà quan ho cregui convenient.

El Sr. VENTOSA I CALVELL: Senyors Diputats, si les meves paraules d'avui fossin únicament una insistència en els punts de vista exposats en sessions passades, o bé una rèplica d'un to merament polèmic a l'exposició feta pel senyor Conseller de Justícia i Dret, la meua intervenció podria resultar, podria semblar inoportuna. Però jo crec que no ho és, perquè, com deia fa un moment el senyor Rovira i Virgili — i jo crec que està en la consciència de tots els senyors Diputats —, difícilment podríem trobar un tema que fos de tan gran interès i de tan transcendental importància com és el del traspàs de serveis. Per consegüent, jo crec que és natural que insistim tots, cada un dels que representem forces polítiques determinades, en fixar els nostres punts de vista, no solament respecte de l'actuació passada del Govern, sinó també respecte de l'actuació futura a seguir en aquesta matèria.

I sobre aquesta base jo he de dir al senyor Conseller de Justícia i Dret, que és el que ha portat la veu del Govern en aquesta matèria...

El Sr. CONSELLER de Justícia i Dret: No, no!

El Sr. VENTOSA I CALVELL: ...i com a representant del Govern li contesto, perquè com a membre de la Comissió no crec que fos possible el diàleg; jo li he de dir que, a judici meu, el càrrec inicial, primer, que cal formular al Govern, és el que es desprèn d'unes paraules de la V. S. Deia la V. S.: «Es molt còmoda la posició dels que ataquen. Nosaltres hem hagut de portar totes aquestes negociacions; ens hem trobat amb totes les dificultats, i vosaltres, després que ha passat el temps, còmodament veniu aquí a criticar la nostra actuació».

Jo li dic: senyor Coromines, si la nostra és una posició d'atac i de crítica, no és perquè l'haguem triada. Era, indubtablement, des del punt de vista d'un Partit polític, la posició més còmoda la de defugir la responsabilitat que ens pogués cabre. Ah!, però nosaltres, per damunt de la nostra posició com a Partit polític, hi posem els nostres deures com a catalans, i nosaltres en tot moment, d'una manera reiterada, que de vegades ha pogut semblar fins i tot indiscreta, hem ofert al Govern de Catalunya la nostra col·laboració. Avui el senyor Rovira i Virgili, fa un moment, deia: «Aquest és un plet en el qual la força del Govern ha de venir de tenir al seu darrera una Catalunya unida, una Catalunya que sustenti un punt de vista nacional». Nosaltres creïem això mateix. Nosaltres creïem que en matèria de traspàs de serveis no podia haver-hi una política de silenci per part del Govern, ni una política de Partit — que en matèria de traspàs de serveis no podia haver-hi una política que fos d'aquest Partit o de l'altre, d'avui o de demà —, perquè no es comprometen els interessos d'un Partit ni es ventila merament la discussió d'un moment, sinó els interessos permanents de Catalunya. I nosaltres vàrem oferir aquesta col·laboració nostra d'una manera reiterada, fos per mitjà d'una Comissió parlamentària, fos privadament, parlant-ne; en tot moment la nostra col·laboració ha estat rebutjada, i jo li dic al senyor Coro-

mines: Aleshores, què ens queda? Nosaltres quan veïem un resultat, i un resultat que creiem desastrós per a Catalunya, ¿què podem fer més que posar-lo de manifest, treure'ns del damunt la responsabilitat que pugui toçar-nos i demanar la responsabilitat a aquells que l'hagin contret?

Per consegüent, càrrec inicial que nosaltres formularem contra el Govern: que hagi fet d'un problema nacional de Catalunya, un problema de partit, seguit pels mètodes de partit, inspirat i portat en el secret de partit, i inspirat moltes vegades en els interessos d'aquest mateix partit. I això, no solament per rebutjar aquesta col·laboració dels altres, sinó àdhuc en tota l'orientació i en tot el procediment, i en totes les etapes que s'han seguit en aquesta matèria.

Es una cosa d'elemental sentit comú que en un traspàs de serveis el primer que havia de fer el Govern de Catalunya era dir: «Bé, quin és el pensament informador que ha de presidir en aquest traspàs de serveis?; com ho valorarem?; amb quins mitjans econòmics comptarem?; quin és el procediment que adoptarem nosaltres per a portar a cap aquestes negociacions? Doncs res d'això s'ha fet. Les paraules que pronunciava l'altra dia el senyor Coromines, eren aquestes: «Va haver-hi un moment en el qual hi havia un interès en celebrar unes eleccions municipals el 14 d'abril, i per poder celebrar aquestes eleccions municipals el dia 14 d'abril, es va instar que es fes ràpidament el traspàs dels serveis municipals i provincials de l'Administració local.» I jo pregunto: Quin és aquest interès de celebrar unes eleccions municipals el 14 d'abril? Podia ésser un interès electoral vostre. Ah!, però que no podia passar mai per damunt d'aquell ordre de prelació i d'aquella relació d'antecedent i consegüent que s'havia de seguir en tota la matèria de traspàs de serveis.

I es va fer precipitadament aleshores el traspàs del règim d'Administració local, i el senyor Coromines ens deia: «Es van haver de traspasar tot seguit els serveis municipals i provincials, i com que havíem de mantenir els organismes que estaven existents, nosaltres ens dirigíem als Govern civils que havíem de subsistir, i tractàvem d'esbrinar què és el que costava, quin era el cost, i no hi havia manera de saber-ho». I jo li pregunto, perquè callàveu aleshores? Si vosaltres no podíeu saber-ho i acceptàveu un traspàs de serveis i no sabíeu en què consistia, quin era el cost i les obligacions que s'assumien, perquè callàveu davant del poble de Catalunya? Perquè no li explicàveu aquesta dificultat?

Però no és això sol. El senyor Coromines ens deia l'altra dia unes paraules que tenen a judici meu una gravetat extraordinària. Deia, fent referència al Decret del 21 de novembre del 1932: «Però en aquestes normes primeres — en les del Decret — s'introdueix una pertorbació en aquestes funcions essencials de la Comissió Mixta, i se li diu: Tu, a més a més d'aquest treball d'adaptació, que aleshores ja resta definit, concretat, esmicolat, reduït, a més a més d'això, tu podràs fer al Govern propostes d'acord, i llavors amb això se sustenten aquells conceptes de tota aprovació per la Generalitat, i solament es sotmeten a l'aprovació del Govern de la República. Es a dir,

que aleshores la Comissió Mixta es converteix en un instrument de proposició d'acords, i l'acord qui el pren ja no és la Comissió Mixta sinó que el pren el Govern sense cap intervenció de la Generalitat de Catalunya».

De manera que senyor Coromines diu: «Al cap de dos mesos de votar l'Estatut, en el Decret en el qual es fixaren les normes per les quals s'havia de regir la Comissió Mixta, el Govern mixtificà allò que havien votat les Corts en aprovar l'Estatut de Catalunya, pertorbà el funcionament de la Comissió Mixta, desnaturalitzà el seu caràcter, i una Comissió arbitral amb facultats resolutives, la transformà en una mera Comissió informadora.»

El senyor Coromines, preocupat per treure's les responsabilitats que li puguin cabre com a membre de la Comissió Mixta, atribuïa al Govern del senyor Azaña l'haver dictat un Decret que venia a desnaturalitzar el caràcter i les funcions de la Comissió Mixta de traspàs de serveis. I jo pregunto: Si era així, perquè callàveu aleshores també? Com la Comissió Mixta, com el Govern de Catalunya varen permetre que al cap de dos mesos de votat l'Estatut es desnaturalitzés el caràcter i les funcions i les atribucions d'un òrgan tan essencial com el de la Comissió Mixta de traspàs de serveis? No fóra això una responsabilitat enorme en què hauria incorregut el Govern de Catalunya? Ah!, però el pitjor és que la responsabilitat subjectiva existeix, si és que el senyor Coromines té la convicció que el Decret del 21 de novembre del 1932 va venir a pertorbar les funcions de la Comissió Mixta. I que té aquesta convicció ho prova no solament les paraules de l'altra dia, sinó tota la seva actuació durant aquest temps. Però jo, que m'agrada sempre discutir amb lleialtat, li he de dir que a juí meu s'ha interpretat malament el Decret de 21 de novembre de 1932, perquè el Decret de 21 de novembre de 1932 no ha vingut a canviar el caràcter ni les funcions de la Comissió Mixta de Traspàs, sinó que no ha fet res més que interpretar i aplicar les disposicions transitòries de la Llei aprovant l'Estatut. I anem a indicar-li per què.

Què diu el Decret de 21 de novembre de 1932? En l'article 18 diu: «La adaptació de servicios será progresiva i deberá efectuarse a medida que se hallen constituidos los organismos necesarios para prestarlos.»

És que vol dir això, com pretenia el senyor Coromines, que no pugui efectuar-se el traspàs total d'un servei? Això diu simplement una cosa de sentit comú. I, pel contrari, jo crec que aquesta redacció, que la redacció d'aquest article està inspirada en el propòsit d'anar a facilitar el traspàs progressiu de tots els serveis sense que pugui ésser una excusa la manca de preparació per a poder efectuar el traspàs de la totalitat, per a no efectuar el traspàs en una part. De manera que no imposa el mètode que ha seguit la Comissió i el Govern d'anar, progressivament, parcialment, per partícules desarticulades a efectuar el traspàs de serveis. No; això no marca absolutament cap criteri i sols implicava que el traspàs de serveis podia efectuar-se per parts i d'una manera pro-

gressiva a mesura que estiguin preparats els òrgans de la Generalitat encarregats de la seva execució, però no altra cosa. I això que diem, ho prova el fet de què en l'article 20 es diu: «Habrá de ser objeto de acuerdo separado que adoptará la Comisión convocada expresamente al efecto, o, en su caso, dictará el Presidente de las Cortes de la República la adaptación de cada servicio, sin perjuicio de los acuerdos que hayan sido necesarios para dicha adaptación y de las disposiciones i reglas dictadas para su funcionamiento una vez adaptados.» És a dir, que quan estigui preparat el traspàs de serveis, d'un servei determinat en la seva totalitat, o per acord de la Comissió Mixta o per l'arbitratge del President de les Corts Constituents, s'efectuarà aquest traspàs, sense necessitat de què hi hagués una proposta al Govern ni el Govern prengués una resolució. És a dir, que es seguirà el mateix procediment fixat en la disposició transitòria.

Aleshores, per què la Comissió Mixta i el Govern de Catalunya, varen adoptar un criteri més restrictiu què el que tenia el Govern de Madrid en matèria de traspàs de serveis i de funcions i facultats de la Comissió Mixta? En això crec que hi ha una greu responsabilitat.

Hi ha una greu responsabilitat també en haver confós el que era una cessió de tributs amb el que era una valorització de serveis; perquè fins suposant que fos veritat, que fóra el més encertat en criteri del senyor Coromines, de què no podien traspassar-se més que progressivament, per parts els distints serveis que venien aquí determinats, que podien passar a la Generalitat de Catalunya, en aquest cas els tributs s'havien de cedir en proporció als serveis traspassats; però no té res que veure la cessió d'aquests tributs amb la fixació del cost dels serveis que es traspassaven. I no solament es podia, sinó que era inevitable que es fes per part del Govern de la Generalitat i que s'exigís el que simultàniament es traspassava un servei, es fixés quin era el cost d'aquest servei per a determinar la importància de les cessions de tributs que havien de tenir lloc a la Generalitat de Catalunya, per a comprovar la càrrega i gravamen dels serveis que es traspassaven. I era més necessari que es practiqués això, perquè en el malaurat art. 16 de l'Estatut votat per les Corts Constituents, es diu que els recursos de la Hisenda de la Generalitat, es fixaran per les regles següents: Primer, el cost dels serveis cedits per l'Estat. Però, què vol dir això? Per a fixar aquest cost, es pot atendre o al Pressupost de l'any 1933, o als Pressupostos dels anys anteriors o a la proporció de la població de Catalunya, o a la proporció de la riquesa de Catalunya. És a dir, que es pot atendre a una infinitat de criteris distints, i era necessari que això es determinés.

Si aquí es segueix el criteri de determinar la fixació del cost dels serveis traspassats, tenint en compte la distribució que s'ha fet dels crèdits consignats en el Pressupost del 1933, sap, molt bé el senyor Conseller de Justícia i Dret, que estariem perduts i que a Catalunya no hi hauria possibilitat d'instaurar l'autonomia. Per què? Per diferents raons que no són del cas en aquest moment analitzar, i una d'elles, perquè no ens volem ficar

en qüestions de política general, que passarien els límits d'aquesta interpel·lació.

Es evident que les aplicacions de quantitats del Pressupost general, a Catalunya, han estat precisament en 1933, ínfimes i que quan en general en tot Espanya, per exemple en matèria d'Obres públiques i Sanitat, s'han gastat centenars de milions de pessetes, aquí a Catalunya, no s'ha aplicat en absolut cap proporcionalitat de quantitats equivalents. I en aquestes condicions és evident que nosaltres estem aquí en una absoluta ignorància respecte a quins seran els recursos de la Generalitat i com s'efectuarà la valorització d'aquests serveis. I jo li dic al senyor Coromines i al Govern, que no s'hi val que després d'un any d'haver entrat en aplicació l'Estatut de Catalunya, encara segueixi subsistint la mateixa ignorància.

Això, exidentment, no era un problema la resolució del qual correspongués a la Comissió mixta de Traspàs de Serveis; era un problema respecte del qual era el Govern de Catalunya el que havia d'obtenir la interpretació adequada. Però el Govern de Catalunya no ho va fer i el senyor Coromines ens deia l'altre dia perquè no ho va fer. I ens deia amb unes paraules que a juí meu tenen una gravetat extraordinària: «Jo no ho vaig fer perquè nosaltres no podíem utilitzar aquells mitjans polítics que teníem a la nostra disposició. Nosaltres, és cert que teníem un nombre de Diputats en les Corts Constituents, que en un moment donat, podia determinar una solució política en un sentit o altre; nosaltres teníem una col·laboració en el Govern, però nosaltres enteníem que debíem un agraïment al senyor Azaña i a les Corts que havien votat l'Estatut i nosaltres no podíem adoptar una actitud contrària a aquell Govern, o que poguéssim determinar la dissolució de les Corts». I jo li dic al senyor Coromines que això és d'una gravetat extraordinària, perquè aquest criteri representaria subordinar els interessos permanents i superiors de Catalunya als interessos més o menys respectables d'un Partit polític i a l'apreciació d'un moment.

Vosaltres teníeu uns mitjans que us havia donat Catalunya per a fer valdre en tot moment els seus drets i teníeu l'obligació estricta de fer-los valdre. Si; teníeu l'obligació estricta, perquè sobretot quan es tracta d'interessos col·lectius i quan es tracta de defensar els drets del país que es representa, són paraules poc adequades el dir que se seguien les normes que podia dictar l'agraïment. Però respecte a l'agraïment jo us diria que realment hi havia un motiu d'agraïment si l'Estatut havia estat adaptat i votat en totes aquelles condicions que podien fer-lo viable; però que no seria un motiu d'agraïment, sinó tot el contrari, si després d'haver votat un Estatut, el mateix Govern que l'havia votat l'hagués privat de tots els mitjans econòmics perquè poguéssin viure; perquè en aquest cas no hi correspondria agraïment, sinó la màxima execració, perquè hauria donat una apariència d'autonomia i hauria posat tots els mitjans que li haurien semblat conduents per a fer fracassar la implantació d'aquesta autonomia.

Jo no puc veure que aquest fos el pensament del Govern. El senyor Azaña, en un discurs que pronuncià al Parlament, havia expressat d'una manera general quin era el seu pensament sobre aquest arti-

cle 16, dient que a Catalunya se li havien de donar els mitjans econòmics per tal de què poguéssin valorar els serveis que li eren traspassats. Però això no passa d'ésser una manifestació que no obliga a ningú sinó moralment, però que no constitueix Llei, i el Govern de Catalunya aleshores tenia una necessitat més estricta de fer traslladar les paraules del senyor Azaña a una interpretació més autèntica, amb força d'obligar, respecte quin era el criteri a seguir en quant a la valoració de serveis. Perquè ara resultarà, senyor Coromines, el següent: El Govern de Catalunya, per consideracions de Partit, no ha volgut plantejar un problema polític que podia perjudicar el Govern del senyor Azaña. És que espera fer-ho amb un Govern advers per tal de fer servir això com una arma d'oposició? A mi em semblaria una cosa funesta seguir aquest criteri.

Ha passat un any i aquell Govern ha caigut, i el President del Consell, que havia pronunciat unes paraules tranquil·litzadores per al Govern de Catalunya, se'n ha anat i avui el Govern de Catalunya, aquest o el que el succeeixi, es trobarà desarmat per a fer complir el que es va dir, perquè el que té força d'obligar són els textos legals, però no les paraules pronunciades en un discurs pel senyor Azaña. No vos sembla que heu contret una enorme responsabilitat davant de Catalunya deixant passar tot un any, sense exigir aquest aclariment ni fer fixar el criteri a preval·leixen en matèria de la valoració dels serveis traspassats a Catalunya?

En relació amb aquesta matèria el senyor Coromines, amb aquella confusió a què abans jo feia referència, entre valoració de serveis i cessió de tributs, esmentava la contribució territorial i deia que hem obtingut el traspàs de la contribució territorial, perquè en el text de la disposició en què la contribució territorial es traspassa, es diu que quedarà automàticament transferida a la Generalitat quan el cost dels serveis que s'hagin transferit equivalguin al montant del rendiment d'aquesta contribució territorial. Jo dic al senyor Coromines que això no vol dir absolutament res, perquè ¿quin és el cost dels serveis transferits? Sinó s'ha fixat prèviament, ¿com podem determinar quan la contribució territorial passa a Catalunya?

Això ve de què no s'ha començat per la base indispensable, o sigui, per la valoració dels serveis que es traspassen, a fi de què Catalunya i la Generalitat sàpiguen bé a què atendre's a quant allò que es transfereix, quines són les càrregues que s'imposen i quins són els mitjans econòmics per a l'execució d'aquests serveis.

Però no és aquesta sola la confusió que ha presidit constantment tota l'actuació de la Comissió Mixta de Traspàs de Serveis i el Govern de Catalunya, sinó que n'hi ha d'altres. Hi ha, per exemple, allò que fa referència a les facultats de la Comissió.

Quan parlava del Decret de 21 de novembre del 1932, el senyor Coromines deia que s'havien convertit amb aquella disposició les facultats arbitrials merament en facultats pròpies d'una Comissió informativa, i jo li deia que la Comissió seguia de la mateixa manera; que en allò que es referia a l'adaptació dels serveis a transferir, la Comissió tenia facultats resolutòries i que en tot el demés que eren problemes polítics, que incumbien al Govern resoldre, la Comissió tenia facultat informativa; però

ni en un cas ni en l'altre, senyor Coromines, el que no hi havia era potestat per a decidir respecte del dret que l'Estatut atribueix a Catalunya disminuint les facultats atribuïdes per l'Estatut, i això ho ha fet la Comissió.

A la Comissió hi havia una garantia contra d'això, i és que la Comissió no resol per simple majoria, sinó que necessita les dues terceres parts dels vots. Pràcticament s'exigeix, perquè els acords de la Comissió tinguin força executiva, que hi hagi unanimitat virtual a la Comissió i hi ha d'haver les dues terceres parts dels membres que hi estiguin d'acord. I el senyor Coromines, a propòsit d'això, deia una cosa extraordinària, en parlar de les facultats de la Comissió i del recurs d'arbitratge. Deia: «¿Per què haviem d'anar a l'arbitratge si estàvem d'acord?» ; Però del que es tractava és de què no haviem d'estar d'acord! Les paraules de la V. S. em recorden un noi de la meua coneixença que quan se li deia que havia d'anar a estudi ell contestava: «¿Per què he d'anar a estudi, si no sé de lletra?» «¿Per què voleu que anem a l'arbitratge, si estem d'acord?» Però el cas és que no hi estem d'acord, és que no hi haviem d'estar d'acord. Naturalment, que si estàveu d'acord no haviem d'anar a l'arbitratge, però entenem que en matèria del Notariat no haviem d'estar d'acord.

El Sr. CONSELLER de Justícia i Dret: Per a mi, sí.

El Sr. VENTOSA I CALVELL: Això ja ho varem discutir en una altra ocasió i ara no desviare el debat per a discutir sobre el Notariat perquè tot-hom tindrà ja formada la seva opinió.

Jo li diré que tampoc no haviem d'estar d'acord quan dintre de la Comissió, en parlar-se de la valoració dels serveis que es traspassaven a Catalunya, es topava amb unes normes dilatòries o excuses per a no fer-se aquestes valoracions de serveis. També en aquest cas era precis no haver estat d'acord. Quan haviem de traspassar un servei jo creia que era indispensable i elemental que els membres catalans diguessin: «Bé; ¿com el valorarem aquest servei i què es traspassa?» Si els demés de la Comissió no estaven d'acord, la V. S. no havia tampoc d'estar d'acord i aleshores era natural no anar a un trencament, però sí a l'arbitratge, perquè l'arbitratge no era pas un trencament, no era més que una manera de resoldre una qüestió sobre la qual no hi havia unanimitat a la Comissió; s'anava a les Corts Constituents i el President de les mateixes resolvia el punt de divergència. I si s'hagués tractat d'un problema polític o del criteri respecte de la interpretació de l'art. 16 de l'Estatut, cosa que escapava de la jurisdicció i de la competència de la Comissió Mixta de Traspàs de Serveis, era natural que els representants del Govern de Catalunya plantegessin aquest problema al Govern de Catalunya i que aquest Govern plantegés clarament el problema polític, però mai deixar el poble de Catalunya en la ignorància de quin era el punt de mira que se sostenia, de quina era la resolució formulada i de quina era la negació de dret davant de la qual es trobava i la resistència que havia de vèncer.

I respecte d'això no s'ha fet absolutament res. Ja ha passat un any i veiem que cal presentar un nou Pressupost i que aquesta és l'hora que ignorem totalment i absoluta amb quins recursos econòmics nosaltres comptem. Per això deia jo el primer dia,

senyors Diputats, que no parléssim d'autonomia mentre no sapiguéssim amb quins recursos econòmics podíem comptar, perquè tot és una gran ficció, altrament, i tot el que diguem al país que farem en matèria de serveis de civilització i a propòsit d'obres públiques, de cultura i de qüestió social d'assegurances i d'assistència, tot resultarà una ficció. Perquè no podrém parlar-li al país mentre no sapiguem amb quins recursos econòmics comptem i no sabem amb quins recursos econòmics comptem mentre no s'hagi sentat un criteri respecte a la valoració dels serveis. Nosaltres ens trobem davant d'un Govern de Catalunya que ha tingut quaranta Diputats a les Corts, que ha tingut la majoria de tots els organismes de Catalunya, que ha tingut una col·laboració constant en tots els Governos des de fa un any i que no ha sabut exigir a aquests Governos el que li donessin una contestació respecte d'una aplicació de la Llei de l'Estatut de Catalunya i que no ha sabut plantejar al poble de Catalunya el que hi havia un motiu de divergència, d'oposició i de lluita amb un Govern que li negava l'execució d'una Llei que acabaven de votar les Corts Constituents. Aquest és el càrrec que crec jo que hem de formular nosaltres al Govern de Catalunya.

El Sr. COMORERA: ; Que es parli de l'actuació d'ells (*Es refereix a Lliga Catalana.*) en setembre de l'any 23!

El Sr. VENTOSA I CALVELL: No. No en parlem nosaltres de coses i d'actuacions passades. Quan vulgueu les discutirem; però avui no vull que em desvieu del meu tema. Avui estem parlant nosaltres de l'aplicació de l'Estatut de Catalunya; i, suposant que nosaltres ho haguéssim fet molt malament abans — el dia que vulgueu ho discutirem —, això no us absoldria a vosaltres de les culpes que haguéssiu comès avui.

El Sr. LLUHÍ: Exacte.

El Sr. FRONJOSA: Això ho diem nosaltres.

El Sr. VENTOSA I CALVELL: I jo us dic que no teniu dret vosaltres, durant tot aquest any, a mantenir el Poble de Catalunya en aquesta ignorància, ni a no utilitzar la força que us havia donat el poble de Catalunya per aconseguir l'efectivitat d'una Llei que havien votat les Corts Constituents; perquè àdhuc fóra molt pitjor que el fet de no haver-se obtingut un Estatut, que el fet de no haver-se obtingut una Llei, que avui vingués a realitzar-se el perill gravíssim que ens trobem de què, després d'haver donat al poble de Catalunya la sensació de què s'havia obtingut un Estatut d'autonomia, ens trobéssim després, sense que el Govern hagués fet esforços per a impedir-ho, en què aquest Estatut d'autonomia fracassava en les nostres mans i que produïa al poble de Catalunya la convicció de què havia fracassat per incapacitat nostra per a implantar-lo.

El senyor Coromines, quan se li parla d'això, retreu el volum dels serveis traspassats i diu: «Nosaltres podem manar a tans o quants empleats, a tal força armada.» Jo li dic: No, senyor Coromines; si això és un problema que té molt poca importància; té molt poca importància, molt poca. Jo no diria res a la V. S. si hagués resultat que, per la complexitat dels serveis que s'han traspassat, per la deficiència dels organismes que han d'executar-los, s'haguessin pogut traspassar relativament pocs serveis. A mi m'interessaria

molt poc tot això si s'hagués sentat la base indispensable per a poguer exercitar els serveis que es traspassen. Jo m'estimaria molt més que s'hagués obtingut en aquest espai d'un any una declaració que fos satisfactòria per Catalunya, respecte a la valoració dels serveis que se li traspassen i a la cessió dels mitjans econòmics per a desempenyar-los, que no pas totes les altres cessions parcials de serveis; perquè no interessa el manar a molts empleats, com podria fer-ho una autoritat delegada del poder, sinó que el que interessa és que nosaltres poguem organitzar els serveis en forma que se'ls pugui donar una eficiència i unes possibilitats de servir als interessos de Catalunya que no tinguin els serveis d'avui; és a dir, que no m'interessa el volum, sinó que m'interessa l'eficàcia, i per això em sembla una perfecta incongruència tot el que deia el senyor Coromines l'altre dia parlant de l'Autonomia Universitària. Què té que veure això amb la matèria que nosaltres discutim? No té absolutament res que veure. A nosaltres, el que ens interessa és que tots els serveis traspassats i que l'Estatut d'autonomia pugui aplicar-se d'una manera eficient i, per aplicar-se d'una manera eficient, era necessari que el Govern de Catalunya hagués procedit, primer, no inspirant-se en un criteri de partit, sinó considerant aquest problema, com ho és en realitat, com un problema nacional, per a la realització del qual li interessava tenir darrera seu el concurs, l'adhesió, de tot el poble de Catalunya i per això era necessari que el tractés com un problema nacional i total, recabant la cooperació de tothom, parlant clar al poble de Catalunya, fent servir per la defensa dels seus interessos tota aquella força que li havien donat de les representacions a Corts i de les representacions de les corporacions públiques.

Pel demés, nosaltres hem exposat aquest pensament. Aquest pensament constitueix, en realitat, avui, una lamentació de què no s'hagi tingut això que nosaltres considerem indispensable. Nosaltres, per consegüent, hem de defugir una responsabilitat que no hauríem volgut defugir, ja que hauríem volgut prendre-la també en la part que a nosaltres ens toqués. Nosaltres desitjaríem que aquestes observacions nostres avui no fossin una lamentació estèril, com una exacció, que poca cosa pogués conduir, de responsabilitat passada, sinó que encara fossim a temps de què poguessin implicar una rectificació en els procediments seguits, per aconseguir, en la matèria de traspàs de serveis, una eficàcia que és absolutament indispensable, si no volem nosaltres que fracassi en les nostres mans l'Autonomia de Catalunya. (*Molt bé!, en la Minoria de Lliga Catalana.*)

El Sr. CONSELLER de Justícia i Dret: Demano per parlar.

El Sr. PRESIDENT: Té la paraula el senyor Conseller de Justícia i Dret.

El Sr. CONSELLER de Justícia i Dret: Senyors Diputats: Tal com es va desenrotllant aquest debat resulta que tots nosaltres ho hem dit tot i que insistir ara i tornar a repetir els mateixos arguments que ja s'han exposat és allargar inútilment un debat sense treure'n noves conseqüències. Aquí, els senyors Diputats de l'opo-

sició han exposat els seus punts de vista. El senyor Conseller Primer, per la seva banda, en quan es tracta de la política del Govern present i de la política del Govern anterior en quan el Govern present la continua, per una banda, i per altra banda, per la justificació que ja vaig fer de la meua intervenció, hem sostingut aquí, uns i altres, tots els punts de vista que havíem de sostenir. Jo crec que tornar-los a repetir és fer una obra absolutament estèril i que el que cal és que si hi ha coses que no hagin quedat prou clares, s'aclareixin, i que aquelles precisions que s'hagin de produir en el debat, es produeixin. No en treuríem res de rebatre les qualificacions, les adjectivacions, les valoracions del treball realitzat. Per una banda, les oposicions, considerant que no té cap importància allò que s'ha conseguit i que té gran importància, per mínima que sigui la cosa, que encara no s'ha pogut realitzar, i per altra banda, el Govern ha de creure que tenen una gran importància aquelles coses que s'han conseguit i que tal vegada no en tinguin tanta com suposen les oposicions, aquelles que no s'han pogut realitzar. I una gran part de la posició de tots, dels uns i dels altres, ve d'aquesta valoració que donem a l'obra realitzada en la qual ja no en treurem res d'insistir. Si hem de considerar, com considera el senyor Lluhi per exemple i el senyor Ventosa i Calvell, que s'ha retrocedit de l'Estatut, ah! aleshores totes aquestes oposicions i totes aquestes manifestacions tenen un gran valor: «Si haveu retrocedit», per què no feieu tal cosa o tal altra», per què no anaveu a l'arbitratge», per què no acudiu als partits». Si és que, com sosté aquest Conseller de Justícia, no s'ha retrocedit en res i en totes les coses s'ha millorat perquè s'han completat les deficiències de l'Estatut, tots aquells punts de vista de la «responsabilitat» no tenen cap valor, perquè no havent retrocedit, no s'havia d'anar a aquests arbitratges i s'havien de prendre aquestes actituds. De manera que jo no insistiré més ni en el qualificar la importància de les coses realitzades ni en sostenir les adjectivitats que es fan aquí, ni en rebatre les apreciacions que hagin fet les oposicions en quan la cosa sigui una simple apreciació que pugui prendre's des d'un punt de vista o des d'un altre. Jo el que crec necessari es recollir aquí i precisar aquelles coses que no poguessin ésser prou clares, perquè en contra de la voluntat del que enraona si aneu a veure en la lletra de les coses que diu, hi poden haver-hi correccions, defectes d'expressió, que agrandats, considerats en una forma extraordinàriament exagerada poden portar en la seva última conseqüència a uns resultats desastrosos. Llavors cal precisar i si hi ha paraula que no correspongui a la realitat i s'ha dit cal retirar-la, rectificar-la o explicar-la. Anant doncs per aquest camí, jo crec absolutament indispensable precisar en quins termes creu aquest Conseller de Justícia que s'ha interpretat l'Estatut en quan a la facultat de reglamentació. Jo en això adoptaré la forma de declaracions concretes, perquè després de tot aquest debat crec que podem anar a precisions de caràcter ben concret.

En primer terme, sostinc que de totes les lleis que nosaltres haguem d'executar en podem fer reglaments, i no ho sostinc perquè ara jo hagi dit

en un discurs, ni perquè es puguin interpretar en un sentit o en tal altra les paraules que hagi dit, que poden ésser incorrectes, perquè no pretenc la perfecció en la forma de la meua expressió, sinó perquè ho he aplicat i havent-se traspassat els serveis de Notariat, de nombrament de designació de Notaris, he publicat un reglament per a la designació de Notaris i aquest reglament en què amb tota llibertat anem a la designació, que era allò que ens havia traspassat l'Estatut he obtingut ja a hores d'ara no solament que no fes cap protesta, sinó que hi hagués un consentiment exprés del Ministeri de Justícia en quant havent estat invitat a una execució d'aquest reglament del Ministeri de Justícia l'ha executat.

De manera, que al dir jo que quan se'ns traspassa l'aplicació d'una Llei entenc que se'ns traspassa la facultat reglamentària, no és que es dedueixi d'un discurs que hagi pronunciat aquí, que pot ésser interpretat per confusió de la meua expressió de diferent manera, no; és perquè ho he interpretat així en fets. No fa una setmana que se'ns han traspassat els serveis de Justícia, i jo, dintre d'aquest termini setmanal, he publicat un Reglament en quant a l'ús de la llengua catalana en els Tribunals. El Reglament estarà bé o no estarà bé, serà oportú o no serà oportú, no parlo d'això ni vinc a presentar aquest nou tema al debat, però faig constar que aquest Conseller de Justícia ha entès de tal manera que pot aplicar, executar, mitjançant Reglaments, que ja ha publicat un Reglament que ve a imposar l'ús de la llengua catalana en els Tribunals de Justícia. De manera, que aquesta facultat reglamentària de la Generalitat, en les coses en què se li traspassa l'execució de les Lleis, no és una manifestació teòrica de paraula, verbal, que jo faci aquí, sinó que és una manifestació de què l'hem aplicat, no solament en aquests serveis de Justícia, sinó en tots els altres que fins ara s'han traspassat a la Generalitat.

Segona afirmació: Que, en tot temps, l'Estat, el Govern, té el dret reservat per la Constitució, per fer Reglaments referents a coses que ens hagin estat traspassades en quan a la seva execució. I això, senyors, això serà un defecte, serà una cosa extravagant, serà una cosa dolenta, però és una cosa que ho hem hagut d'acceptar perquè ja la tenim, perquè hi ha un article de la Constitució que així ho mana. Jo he tractat de cercar, d'esbrinar, què volia dir aquest article que em sembla que és el 21 de la Constitució de l'Estat. I m'he trobat amb una interpretació i és la interpretació que donava i que resultava de la interpellació o de la discussió que varen sostenir el senyor Sánchez Roman i el senyor Lluhi i Vallescà. I en aquestes coses em vaig referir, jo recordo que fins vaig fer un elogi perquè s'ho mereixia, de la forma com el senyor Lluhi i Vallescà havia de defensar el seu punt de vista. I el senyor Lluhi em replicava que aquella discussió era en quant al dret d'inspeccionar, de què l'Estat pugui venir a veure si complim nosaltres en les coses que se'ns havia confiat l'aplicació i és evident que s'hi referia substancialment a això. Però ell va explicar aquest concepte reglamentari i aquest concepte venia explicat dient que era una aplicació de l'article tants de la Constitució alemanya, en la qual Constitució es diu

que en aquells serveis que són delegats als països per l'execució de les Lleis, el Reich podrà en tota hora dictar Reglaments de caràcter general.

El Sr. XIRAU: No senyor.

El Sr. CONSELLER de Justícia i Dret: L'article 15 de la Constitució alemanya, en un dels seus paràgrafs, diu: «Quan les Lleis del Reich hagin d'ésser executades per les autoritats dels països, pot, el Govern del Reich, dictar instruccions generals».

El Sr. LLUHÍ: Què més?

El Sr. CONSELLER de Justícia i Dret: No ho tinc perquè amb això n'hi ha prou i no ho he copiat perquè l'altra fa referència al dret d'inspecció.

El Sr. LLUHÍ: L'altre apartat és el que es va discutir; el que esmenta la V. S. és el que no es va discutir. És l'altre apartat el que es va discutir, que era el Tribunal del Reich el que jutjava si l'aplicació es feia bé o es feia malament.

El Sr. CONSELLER de Justícia i Dret: El senyor Lluhi, explicant això, va pronunciar aquestes paraules: «Conforme a estos dos criterios, apoyándose como digo en este art. 15 de la Constitución alemana, ha creído la Comisión que debía resolver estos conflictos y sobre todo ha procurado también ajustar-se a los preceptos claros que, preveyendo estos posibles conflictos, establece nuestra Constitución». I la Constitució en el seu art. 21 és allà on diu...

El Sr. LLUHÍ: Si no és a aquest al que em referia jo; jo em referia a les facultats del Tribunal de Garanties. La V. S. té una confusió, si vol ja li explicaré.

El Sr. CONSELLER de Justícia i Dret: Doncs ja m'ho explicarà.

El Sr. LLUHÍ: Sí senyor.

El Sr. CONSELLER de Justícia i Dret: Una altra interpretació la trobo en la discussió d'aquest mateix article de la Constitució, al qual el senyor Valdecasas presenta una modificació de l'article tal com ve redactat en la Constitució actual de la República; i aquest senyor diu que la primera part de l'article s'hauria de suprimir i que s'hauria de conservar la segona, que és aquesta en què es tracta de què el Govern de la República podrà fer aquests Reglaments sempre que li plagui en les coses que digui la Llei i en les quals la Llei ha estat encomanada en la seva execució als poders regionals. I aquest senyor, diu, i ningú li contesta, sinó al contrari, hi ha una interrupció i a conseqüència de la interrupció, ell que havia dit que era «si fa o no fa», diu «no exactament», diu «sí, reconec que ha estat exactament»; diu que aquest paràgraf ha estat redactat pels senyors de la Minoria catalana representats en la Comissió pel senyor Alomar i pel senyor Xirau. De manera que aquest article, tal com està avui en la Constitució de l'Estat espanyol, en la Constitució de la República, aquest que diu que el Govern de la República podrà sempre dictar Reglaments per a l'execució d'aquelles Lleis, la qual execució està reservada a la Generalitat, aquesta és una redacció nostra, i jo no dic això per a manifestar que el senyor Antoni Xirau o el senyor Alomar varen fer tal cosa o tal altra, perquè la varem fer tots, i el senyor Antoni Xirau va anar allà a defensar

allò que la Minoria havia aprovat en les seves reunions, però avui dia no hi ha dret a retreure'm a mi, com a membre d'una Comissió ni com a membre d'un Govern...

El Sr. LLUHÍ: Ningú li ha retret això. Juga la confusió de sempre.

El Sr. CONSELLER de Justícia i Dret: Doncs si no se m'ha retret, queda en què l'Estat, a tota hora, en els serveis, l'execució dels quals ha estat reservada a la Generalitat, també hi pot fer reglaments.

El Sr. LLUHÍ: Em permet una aclaració?

El Sr. CONSELLER de Justícia i Dret: Les que vulgui.

El Sr. LLUHÍ: El Govern de la República o un Ministre per arbitri ministerial? És més; un Decret o una ordre ministerial? Que és això el que es va aprovar. L'art. 21 diu «el Govern de la República.» Què entén la V. S. per Govern de la República? En conjunt o un sol Ministre?

El Sr. CONSELLER de Justícia i Dret: El Govern de la República ho és tant un Ministre com el Govern.

El Sr. LLUHÍ: Té molta gravetat segons que sigui per un Ministre o per un Govern, i com que ho crec així, per això li demanava la seva opinió.

El Sr. CONSELLER de Justícia i Dret: A més a més, senyors, em sembla que anar a aquesta mena de precisions, és impropï d'un debat parlamentari. Jo afirmo en línies generals, perquè no tinc altre procediment a fer-ho que així, la segona de les meves conclusions, i és que la República, el Govern de la República, podrà dictar reglaments quan així ho cregui convenient fins en aquelles coses en què se'ns hagi reservat l'execució.

Tercera afirmació. Ni en aquests reglaments, ni en la facultat legislativa, ni el Govern de la República, ni la República ni ningú, podrà dictar d'aquí endavant ni Lleis ni reglaments que s'oposin a l'Estatut, perquè en quant fossin modificadors de l'Estatut haurien de venir a ésser aprovats mitjantment un procediment que la Constitució i que l'Estatut han establert, i mentre aquest procediment no s'utilitzi, no ja els reglaments que es dictin en virtut de l'article 21 de la Constitució, no; ni els reglaments, ni les Lleis, ni les formes de procedir, ni pel Ministeri ni per un Ministre, podran fer res que estigui en oposició amb l'Estatut.

I quarta afirmació. Que si nosaltres ara acceptem un servei, mentre aquest servei nosaltres no el modifiquem l'aplicarem amb les Lleis, amb els reglaments, amb tot el que sigui, mentre no s'hagi modificat, en allò que podem modificar, i si nosaltres no haguéssim avui modificat, com hem modificat per un reglament, el procediment per a la designació de notaris, no tindriem més remei que aplicar el reglament que ja hi havia, perquè això és el que diu fins l'Estatut de Núria, i això és el que diu l'Estatut actual i això és el que s'ha fet sempre; que mentre la Generalitat no produeixi noves reglamentacions o noves Lleis, mentre no es faci ús de la facultat que ens atorga l'Estatut, nosaltres continuarem aplicant la legislació i fins la reglamentació de l'Estat.

Jo crec que aquestes definicions són prou precises perquè si aquest debat ha de tenir una conseqüència i ha de servir per a interpretar temps a venir, què hem entès nosaltres per aquesta facultat

reglamentària, amb aquestes conclusions ni ha prou per a deixar les coses ben posades en el seu lloc.

Que hi ha en les meves paraules algunes confusions, com diu el senyor Lluhi, que hi han en les meves paraules anteriors, en discussions anteriors, algunes coses imprecises? Jo no tinc cap dret a la infalibilitat en la expressió ni en la perfecció en la expressió, però em penso que és més propi que un acabi per definir bé després d'un debat i després de sentir tots els aspectes contraris a la seva tesi i a les paraules que ha pronunciat, que és més probable, és més propi que en l'acabament d'un debat un precisi més els conceptes que no en el començament d'ell, i jo dic que en quant pugui haver aquest defecte d'expressió meu, aquesta cosa que és contrària a la perfecció, una perfecció a la qual jo crec que ningú de nosaltres té dret a aspirar, si hi ha una rectificació a fer, que sigui considerada feta, perquè la intenció meua, des del començament fins ara, ha estat aquesta que jo acabo d'exposar aquí.

Jo vaig a veure si faig una mica d'història i explico l'aparició d'aquesta paraula «reglament» en l'adaptació dels serveis de Treball. Com que la meua memòria personal, per més que sigui prou considerable, tampoc arriba a aquesta perfecció que jo voldria, no recordo si en una reunió en què es va parlar d'això hi era el senyor Lluhi o el senyor Xirau. Em refereixo al moment en què s'estava discutint al Parlament aquesta facultat de la Generalitat d'aplicar, d'executar aquestes lleis de treball, i recordaré com es va fer la reunió i què es va parlar en aquesta reunió. Es celebrava al despatx del Consell de Ministres, en el Congrés, i hi assistien el senyor Azaña i el senyor Largo Caballero, i, per la nostra banda, el senyor Carner i jo, i dic que no sé si hi era o el senyor Lluhi o el senyor Xirau, però sé que algun altre català que no era ni el senyor Carner ni jo, també assistia a aquesta reunió. Hi havia una pugna que ja havia donat lloc a una discussió molt aspra en la qual havien pres part el senyor Largo Caballero i el senyor Lluhi en el saló de sessions, i no es trobava la fórmula per arribar a la redacció del referent a aquesta execució de les Lleis de Treball, i aleshores es convingué en què aquesta fórmula s'apartés de l'art. 5.º en el qual hi venia compresa com a una de les facultats que l'Estat cedia a la Generalitat perquè aplicqués les seves Lleis, i es va fer un altre article, i en la redacció de la idea d'aquest altre article, el senyor Largo Caballero deia: Tenim aquí muntada una organització d'intervenció de tota la vida de treball d'Espanya. ¿Es que vosaltres us proposeu destruir això? ¿és que vosaltres us proposeu desconèixer que tota aquesta maquinària muntada aquí és ni més ni menys que un reflexe de coses de caràcter internacional?

I quan ell preguntava si hi havia alguna cosa que no tingués aquest caràcter internacional, em sembla que el senyor Lluhi el va interrompre dient que els comitès mixtes o paritaris — i faig aquestes precisions perquè es recordi el moment en què això tingué lloc...

El Sr. LLUHÍ: Això era quan la Constitució; però l'altre fou després.

El Sr. CONSELLER de Justícia: Però referint-se a aquesta discussió, aleshores el Ministre va dir: És que vosaltres aneu a destruir tota

aquesta maquinària? I nosaltres li vàrem dir que no era aquest el propòsit que portava la Minoria Catalana, perquè aleshores tant jo com el senyor Carner, com els altres, anàvem després d'haver parlat amb tota la Minoria Catalana del que havíem de sostenir sobre aquest punt. I aleshores es va convenir aquesta fórmula d'execució, que era que nosaltres agafàvem tota aquella maquinària muntada de l'organització del Treball, i que nosaltres la posàrem en marxa, i que nosaltres seríem els executors de tot aquell sistema que s'havia creat, i que havent-hi la possibilitat, que no es complís allò que s'havia disposat, ells es reservaven una facultat d'inspeccionar, de nomenar inspectors, els quals cridarien l'atenció del Govern de la Generalitat si es produís una infracció, i en el cas que el Govern de la Generalitat no la corregís, que aleshores l'Estat es reservaria el dret d'aplicar-la directament a aquell home que hagués infringit la Llei.

No és aquesta la fórmula exacta amb la qual ha anat a Constitució, ni com ha anat a l'Estatut, però aquesta és la conversació, i quan nosaltres ens trobàrem en l'hora d'anar a dictar normes, ah! això se'm va retreure, aquesta conversa se'm va retreure com un compromís, i se'm va dir: Mentre aquí no es disposi una altra cosa, hi ha una maquinària creada i aquesta maquinària, creada per Lleis, per Reglaments, per Disposicions, per Decrets, com sigui, mentre no es vingui a una nova concepció, s'ha de respectar, i vosaltres fareu tots els Reglaments i totes les coses que vulgueu, però en el moment del traspàs vosaltres agafeu en bloc tota aquesta maquinària tal com està i aquí us la traspassem. I això és el que vol dir que nosaltres aplicarem i executarem d'acord als Reglaments i a les Lleis que hi hagi.

Que hi ha l'intent de generalitzar aquesta interpretació, que no apareix més en totes les normes fetes, només que en les de treball? Ah! jo diré: Això no està bé; aquesta és una interpretació que no està ben feta, que va més enllà dels termes d'una interpretació lícita.

Posteriorment a aquesta discussió, ben posteriorment, s'han aprovat unes normes per al traspàs dels serveis de justícia, i aquestes normes que vaig a dir ara, estaven redactades i aprovades, com apareix en l'acta de la Comissió Mixta, el 5 d'agost, és a dir, força abans que fos aprovat el traspàs d'aquests serveis de treball, i aquí, senyors, no es parla de reglaments, perquè no hi havia hagut compromís ni totes aquestes coses, i no hi havia per què parlar de reglaments, ni crec que aquesta facultat, que en aquest cas expofés, precis, es deixava, s'hagi de creure que s'ha de generalitzar i que ha de resultar en perjudici d'una sana interpretació de l'Estatut.

S'han fet altres traspassos de serveis darrerament. Aquí es podria tenir la malícia de creure que ja en vista de l'alarma donada respecte de la paraula «reglament», s'havia tret aquesta paraula posteriorment, però jo cito això dels serveis de justícia, el traspàs dels quals estava ja redactat el 5 d'agost, quan encara no hi havia ningú que hagués fet manifestacions ni a favor ni en contra, per explicar aquesta facultat reglamentària de l'Estat ni de la Regió.

I torno a insistir, quant al Notariat, que si en el preàmbul, no de les normes d'adaptació ni de traspàs, s'usa la paraula «reglament», és perquè ens trobàvem que havent-se establert que es faria per oposició o concurs la designació de notaris de Catalunya, no hi havia cap Llei que parlés de la provisió de places per concurs, i no teníem més remei que referir-nos a una cosa que ja existia, que era el Reglament, en el qual es parlava d'aquesta provisió de places mitjançant el concurs. Però, ¿és que això ens ha d'entrebancar en alguna cosa? ¿Es que l'existència d'aquest Reglament ha vingut a limitar per res ni de pensament la llibertat de la Generalitat de fer un Reglament? Abans que ningú parlés del tema de Reglaments, aquest Conseller de Justícia havia publicat un Decret reglamentant el nomenament de Notaris a Catalunya i sense tenir en compte, en totes les coses que fan referència a la designació, que són aquelles que ens han traspassat, si hi havia un Reglament que havia disposat una altra cosa.

De manera, senyors Diputats, que, a més a més de la mínima importància que els casos concrets citats tenen, a més a més d'això, no hi ha dret que es vulgui treure conclusions de caràcter general d'aquests casos particulars, i que aquestes conclusions de caràcter general vinguin a minvar per res la facultat reglamentària que té la Generalitat en totes aquelles matèries en les quals se li ha reservat l'execució de les Lleis de l'Estat.

I ara em permetreu una altra breu digressió per explicar què volia dir quan vaig usar la paraula desafortunada d'«agraïment» al Govern del senyor Azàña. Si és un delictes, si és una falta greu, o és alguna cosa de tanta importància que valgui la pena de destruir tot el treball benemèrit d'un home l'haver usat una paraula defectuosa, jo tinc aquesta responsabilitat. He usat malament de la paraula «agraïment» perquè no era aquest el propòsit ni en tota la resta del discurs es veu que jo vulgui comprometre mai la llibertat del meu país, per una idea romàntica i sensible d'agraïment personal. Jo crec que els pobles no poden practicar altra cosa en aquest sentit que allò que Maurras anomena «el realisme universal». Un poble té dret al desagraïment, quan aquest desagraïment toca alguna cosa que té a veure amb la substància de la seva vida. El poble primer ha de viure, i ni per grans que siguin les mercès que se li hagin fet, ni els ajuts que se li hagin prestat, ni les reformes que s'hagin produït al seu favor, aquest poble no té el dret ni el deure de comprometre la seva vida per agrair a aquells que l'han ajudat en aquesta matèria. Jo volia dir una altra cosa. Jo volia dir que, sense faltar a aquest realisme, sense que això pugui comprometre mai la llibertat de moure's, la llibertat de moviments del poble de Catalunya, que els pobles no poden oblidar, ni els homes, ni els pobles, ni les agrupacions polítiques, ni ningú del món pot oblidar que s'ha rebut un ajut, i això crea un deure de lleialtat. Ah!, agraïment no. Si aquella persona, si aquelles institucions, si aquell Govern que ha produït l'acte que mereix aquesta satisfacció, aquest record de lleialtat en la satisfacció, s'atravessa en els destins i en les llibertats d'aquest poble, el poble no ha de dubtar, no ha de retrocedir, però, mentre i tant no es posi en compromís la seva vida ni la seva llibertat, ni els pobles, ni els homes, ni els Partits, han d'oblidar les posicions que havien pres en certs mo-

ments de la seva història aquells que els han ajudat a tirar endavant llurs coses.

Es allò mateix que deien aquells americans que anaren a París. Ah! és que el poble americà es creia compromès, lligat en la seva llibertat, en la necessitat de prendre part en la guerra perquè un segle abans els francesos els havien ajudat a obtenir la seva independència? No. Però hi havia un reconeixement, hi havia un record, un estímul que en quant no contrariava les finalitats del poble americà, els permetia, en arribar a París, fer aquella frase de «Lafayette, nous voila!» I això és senzillament al que jo em referia.

D'aquesta i de les altres coses del meu discurs tret la conclusió el senyor Lluhi, que jo atacava el senyor Azaña, que jo em volia desprendre de responsabilitats damunt del gabinet Azaña; que ja havia comès aquí, no dic les seves paraules exactes.

El Sr. LLUHÍ: Ni m'hi vaig referir a això; s'ha de precisar senyor Coromines. Em referia a quan la V. S. imputava al senyor Azaña la responsabilitat de l'article 16 de l'Estatut. Què té que veure una cosa amb l'altre.

El Sr. CONSELLER de Justícia i Dret: Doncs, jo vaig a precisar aquesta intervenció del senyor Azaña en l'article 16. Gairebé la totalitat de l'article 16 estava redactada prèviament abans que el senyor Azaña intervingués en la seva discussió. Tota aquella successió d'impostes havia ja vingut marcada primerament pel primer Estatut de Catalunya, i després d'aquella primera redacció s'havien anat tallant impostos a mesura que es calculava que era excessiu el càlcul de les despeses que s'havien de traspasar. Tot això estava ja fet, però en els dos darrers dies que varen precedir a la discussió d'aquests article en les Corts Constituents, va haver-hi una reunió en la qual havent-se adoptat pels socialistes una actitud que va arribar a merèixer un acord en una reunió parlamentària, un acord en virtut del qual es manifestaven partidaris de no cedir impostos, sinó de cedir quantitats, les que resultessin de la valorització dels serveis traspassats, davant de la greu dificultat que això representava, i que els representants per Catalunya es negaven a acceptar, es va produir una reunió de tècnics nomenats directament pel senyor Azaña. Un d'aquests tècnics era aleshores Director del Banc de Crèdit Local; i altra el senyor Franco, amic del senyor Azaña. I a aquesta reunió, que es va celebrar al Ministeri de la Guerra hi vaig ésser jo invitat; i allí va discutir-se l'article tal com l'havia redactat la Minoria Catalana. I en vista de què no arribàvem a un acord el senyor Azaña es va reservar la redacció definitiva i aquesta redacció definitiva, tampoc la vàrem trobar nosaltres bé i va ésser tornada un dia a la tarda i es va donar una altra redacció que va ésser per nosaltres rebutjada, perquè no la trobàvem satisfactòria. I es va arribar a aquesta redacció actual, sense que en definitiva nosaltres haguéssim vist el senyor Azaña per demanar-li que modifiqués o arreglés una sola de les frases que nosaltres trobàvem objecte de confusió. I aquesta és aquella que es refereix al número 2, allí on diu que per damunt de l'import de les despeses dels serveis traspassats, s'ha d'a-

plicar un «X»; que la primera redacció deia una «X» pel servei que no havien tingut una fixació de determinades despeses en quantitats suficients per Catalunya. No recordo amb exactitud la frase però ve a ésser així. I les discussions i els dubtes que podien haver-hi aquí per Jaume Carner i per mi vàrem tractar de què fossin modificades, però no hi va haver manera, no ens va ésser possible trobar el Ministre ni ningú, perquè hi havien en aquells moments conflictes d'ordre nacional que impedièn que nosaltres tinguéssim aquests contactes que desitjàvem. Així les coses, es va arribar a la aprovació; i nosaltres vàrem haver de provar una cosa confosa en quant a aquest punt concret que ara jo acabo de dir. I no hi ha més que això. Tot el reste, ¿com ho podem atribuir al senyor Azaña si el reste de l'article havia estat redactat per nosaltres i havia estat objecte d'una esmena que fou acceptada, en la qual ara recordo que fins hi havia la signatura del senyor Abadal i de totes les representacions de la Minoria de Catalunya? No, el que va quedar confusoriari és aquest punt, aquest extrem que enlloc de dir literalment, concretament, com nosaltres desitjàvem, que aquest tant per cent s'aplicaria al total de les despeses fetes, deia tan sols les despeses, i no deia ni «total» ni res; i això es podia interpretar encara que crec que indegudament, que aquest «X» ha d'ésser damunt de l'import de cada un d'aquests serveis; i aleshores aquesta «X» no serveix de res; perquè si hi ha un servei que no ha produït cap despesa a Catalunya, o l'ha produïda en una quantitat ínfima, no hi ha reparació de justícia en què s'apliqui damunt de l'import d'aquesta quantitat ínfima, el tant per cent que es vulgui; perquè si en despeses de beneficència gairebé no es pot trobar una sola consignació del Presupost de l'Estat que sigui aplicable a Catalunya, i suposem que això fos tan absolut que fos zero, encara que posem els cents per cent que vulguem, sobre zero, sempre serà zero.

I això és la cosa inexacta, aquesta imprecisió, aquesta imperfecció que deia que s'havia produït, no per intervenció de la Minoria Catalana, sinó en un moment en què ens vàrem veure precisats a aprofitar un article i una aprovació que per algunes coses ens beneficiava i que en aquell moment no podíem concretar en la forma que nosaltres desitjàvem.

El senyor Azaña va procurar explicar totes aquestes deficiències, i va pronunciar un discurs, al qual sempre m'he referit, en què noblement aclarava aquesta qüestió; i aquí estem en el cas de què nosaltres hàgim sempre de sostenir que la certera, que la vertadera, que l'exacta interpretació d'aquest punt concret, de l'art. 16, perquè en els altres no hi ha cap confusió possible, que aquest punt de l'art. 16 s'havia d'aplicar en la forma que el va interpretar el seu autor. I d'això no se'n pot treure una censura, no es pot referir ni deduir una censura feta per mi a la conducta d'aquell patriota, al que vàrem trobar sempre al nostre costat en la discussió i després també en el nostre costat, en l'aplicació de l'Estatut.

I ara m'haig de referir breument a unes paraules pronunciades aquí pel senyor Vidal i Guardiola, ja que procuro recollir tots els temes que han sortit a discussió en quan necessitin una nova apreciació per al que ara us parla. En estudiar aquest article,

aquesta redacció confosa del número 2, trobava una deficiència en què sembla va haver hagut una confusió entre els gastos i els pagos; i aquesta confusió no pot ésser i ha sigut perfectament posada en clar perquè ve de la redacció de dos informes de caràcter tècnic, que foren manats, em sembla que pel Govern de la República, a uns funcionaris del Ministeri d'Hisenda i a uns funcionaris o persones nomenades pel Govern de Catalunya. I les diferències es referien al següent: Que havent en molts casos, serveis, que havent-se fet a Catalunya, havent-se fet en relació a Catalunya aquests serveis realitzats a Catalunya, no determinen pagament a Catalunya. I això era conseqüència de què el contracte de tresoreria que hi ha entre el Banc d'Espanya i el Govern de l'Estat preveu que els subministradors, els que hagin de cobrar diners de l'Estat, poden efectuar com vulguin els seus pagaments. I resulta que molts concessionaris d'obres públiques, que construeixen carreteres, o fan ponts o edificis per compte de l'Estat a Catalunya, i pertanyen a una organització que té muntada una administració a Madrid, fan posar aquell lliurament en la seva casa o sucursal de Madrid; i a Madrid es fan els pagaments, essent així que aquella obra s'ha fet a Catalunya. De manera que si s'ha gastat un milió de pessetes en unes obres públiques i aquest milió de pessetes s'ha gastat a Catalunya, íntegrament a Catalunya, i això és el que en diem despeses, no han determinat un pagament fet a Catalunya, sinó que aquell pagament s'ha fet en virtut d'aquell contracte de tresoreria en la central del Banc d'Espanya a Madrid. I per això, per això, ve a dir aquí, ve a parlar d'aquelles despeses que no hagin determinat pagaments a Catalunya, és a dir, que tracta de descomptar-se aquesta aparent deficiència entre despeses i pagaments. Això és el que vol dir l'art. 16 en la part que estic exposant.

Però hi havia una altra sèrie de serveis, serveis de suministres de caràcter general, que es contracten a Madrid, i les matèries objecte d'aquell contracte després es distribueixen per tot Espanya i una part d'elles també ve a suministrar-se a Catalunya i, no obstant, aquell sumistre forma part d'un contracte d'adjudicació general que solament és liquidat a Madrid.

De manera que tot això es tenia en compte i tot això és el que va determinar l'apparent confusió entre despeses i pagaments, que no és la mateixa cosa, perquè les despeses poden ésser més grans i els pagaments fins poden desaparèixer per haver-se fet en un altre lloc.

I ara vaig a fer una observació al senyor Ventosa respecte d'una afirmació que va fer l'altre dia i que avui gairebé ha estat la més important del seu discurs. Deia el senyor Ventosa: Vosaltres heu tramitat això com una cosa de Partit i, per tant, heu de tenir-ne tota la responsabilitat, perquè com que nosaltres no hi hem estat invitats, no solament ens en haveu sostret la responsabilitat que podíem tenir-hi, sinó que us heu privat d'una col·laboració que podia ésser fructífera per Catalunya.

Ja he dit abans que tot això són afirmacions que treuen el seu valor de la qualificació de l'obra realitzada. Si l'obra es bona — jo considero que és bona —, no ens serà difícil assumir tota la responsabilitat, perquè aquesta serà gloriosa, i si

és dolenta — com considera la V. S. —, allà nosaltres amb la responsabilitat que no podem refusar. Però això de què nosaltres, de què el Partit d'Esquerra Republicana de Catalunya, de què aquest Govern o l'altre hagi pretès que es fes el secret a l'entorn d'aquestes coses, jo he de dir que és una afirmació que potser té més extensió de la que en realitat la cosa mateixa permet.

El que hem discutit i el que hem tractat d'evitar aquí és que havent-hi un parlament a Espanya on hi havia uns sectors polítics que podien prendre peu de totes les afirmacions que es fessin aquí per a muntar un debat contra els interessos de Catalunya, havíem de procedir amb reserva en quant a les discussions del sí de la Comissió, perquè si venia un Diputat de l'oposició i deia que no havíem obtingut tot el que podíem obtenir, i nosaltres li contestàvem que havíem obtingut més, aquella declaració nostra podia ésser recollida per un contrari de Catalunya treient-ne profit en contra dels nostres interessos en una discussió de caràcter públic al Congrés d'Espanya. Era aquest el nostre punt de vista.

Jo no sé si recordarà el senyor Ventosa — crec que sí que ho recordarà — i que havent-me fet aquesta manifestació a mi personalment, una vegada a tres passes d'aquí, jo li vaig dir que tal vegada això podria tenir una solució que podríem celebrar una sessió secreta perquè jo pogués exposar totes les discussions i tota la marxa de la discussió sobre l'aplicació de l'Estatut, perquè davant de tots els Diputats aquí reunits no tenia inconvenient en fer públiques totes aquestes manifestacions; però el que jo considerava perillós és que tal com estaven les coses nosaltres anessim a discussions públiques sobre aquesta matèria, perquè hi havia un parlament que podia treure profit d'aquestes manifestacions que nosaltres fèssim aquí.

Ja dic que això no ho afirmo ni ho retrec per a defugir cap responsabilitat, perquè aquest punt de la responsabilitat és una deducció de la qualificació de l'obra. Repeteixo que si l'obra és bona no serà difícil que poguem arrostrar la responsabilitat, perquè aquesta, en definitiva, esdevindrà una satisfacció i si és dolenta, llavors es converteix en una responsabilitat dels nostres actes que nosaltres no podem defugir. Aquesta posició nostra és la normal de tot Govern. Crec que des del moment que el Govern accepta la responsabilitat del Govern no ha de procurar lliurar-se d'aquesta responsabilitat sota la cobertura de les oposicions. Tot Govern que accepta aquesta posició de Govern ha d'arrostrar-ne totes les seves responsabilitats i ha d'ésser el que faci les coses i quan consideri que hi ha un perill és el que, passant per damunt de les contingències del Govern, ha de cridar a defensar el bé comú a tots els partits d'oposició. I deia que aquest cas no havia arribat, perquè tots els acords presos per la Comissió Mixta han estat presos per unanimitat amb el vot de tots els catalans a la Comissió Mixta, i si votàvem allò era precisament perquè ho trobàvem bé i, per tant, no teníem necessitat d'anar a demanar a ningú que compartís una responsabilitat que nosaltres, tenint el Govern, com a governants havíem d'arrostrar.

En l'única cosa que hi ha hagut discussió, que hi ha discussió, i sobre la qual jo passo un xic per alt, precisament per aquesta discussió — per les conseqüències que es poden treure de discussions massa profundes, és en la matèria referent a la valoració de serveis. Tampoc aquí en quant a la funció de la Comissió Mixta no hi ha hagut cap disparitat. La primera vegada que s'ha atacat aquest problema en la seva totalitat per la Comissió Mixta és el dia 1.er de juny, i a la Comissió Mixta apareix un acord per a fixar les normes de valoració de serveis pres per tots els membres de la Comissió Mixta, tret d'un, de manera que la Comissió Mixta que no ha de fer cap valoració, tota vegada que no es aquesta la seva funció, sinó que ha de proposar unes valoracions que, segons l'Estatut ha d'aprovar el Govern, unes valoracions que quan no ho diu l'Estatut ho diu l'art. 48 de la Llei vigent de Pressupostos, donant al Consell de Ministres l'aprovació d'aquestes valoracions, la Comissió Mixta no fa més que un càlcul i per això necessitava unes normes de valoració i aquestes es feren el dia 1 ó 2 de juny de l'any que som. Que hi ha dificultats per arribar a aquestes valoracions? Jo crec que ningú, ni a un Govern ni a una Institució, ni a un home, hi ha dret a exigir-li responsabilitats per les coses que han de passar, perquè no hagin tret coses que no entraven dintre de les possibilitats del moment present.

Quan nosaltres vàrem anar a Madrid en el primer moment de l'efervescència creada per l'aprovació de l'Estatut de Catalunya, nosaltres vàrem trobar que la República estava representada per un Govern en el ple de la seva força i malgrat això nosaltres tinguérem de suportar una colla de retalls, una colla de minves a l'Estatut de Catalunya, i l'home que atacés als que intervingueren en aquella obra perquè no es va treure tot, perquè s'havia de retallar, aquest home fóra un home injust, perquè a ningú se li pot exigir que tregui més resultats que els que les possibilitats del moment permetien. Vàrem treure tot allò que podíem treure però no vàrem donar cap batalla, es pot dir que no vàrem donar ni una sola batalla en què no hi deixéssim una part d'aquelles coses que més estimàvem. Va haver-hi un moment en què fins va semblar que ja no hi havia interès en tirar endavant l'Estatut, perquè quan ens privaven de què nosaltres tinguéssim les institucions de Cultura, essent així que en la unanimitat dels catalans presents allò era la part essencial que nosaltres anàvem a cercar per la nostra autonomia, hi va haver un moment en què a tots ens va rodar el cap i vàrem pensar que ho havíem de rompre tot i abandonar-ho tot perquè aquella cosa que era la més essencial no l'obteníem. I no obstant, madurant-ho bé — madurant-ho bé — no ens vàrem retirar. Jo recordo que en aquells moments, en aquell dia en què s'havia pres gairebé per unanimitat la decisió de rompre i d'anar a totes les conseqüències d'una ruptura, es va llevar la veu serena del senyor Abadal i va dir que, en quant a representant de la Lliga Regionalista, quan s'hagués de prendre una decisió d'aquesta naturalesa, hauria de reflexionar i que per endavant no hi podia donar el seu consentiment. I és que el senyor Abadal pensava aleshores — i des-

prés tots vàrem haver-ho de pensar — que tant mateix no havíem d'abandonar les coses que havíem obtingut i que si les possibilitats d'un moment present no permetien altres reivindicacions havíem d'arreglar aquelles que obtinguéssim i que hauria estat una cosa desatentada, un acte impolític abandonar l'Estatut a mig fer per no poder obtenir una part, per essencial que fos, d'allò que demanàvem. I amb això ens hi vàrem trobar quan aquell Govern de la República era més fort, i vàrem obtenir l'aprovació de molts articles de l'Estatut després d'aquell ro d'agost que va sembrar la dispersió en el camp dels contraris de l'Estatut i vàrem poder passar, en quatre o cinc dies, més articles que no havíem passat en quatre o cinc mesos de contínues batalles.

I ara, ¿com l'hem hagut de fer l'adaptació de l'Estatut? L'hem hagut de fer tenint per sosteniment, tenint per defensa un Govern que al cap de quatre dies de constituïda la Comissió mixta es trobava en aquell greu conflicte de Casas Viejas que va pertorbar tota la vida espanyola, que va trossejar l'unitat moral de tota aquella constitució de govern, que va sembrar des d'aleshores fins el dia de la seva caiguda de desconfiances i de recels, que va acabar per fer perdre i per minvar la fe al cor de tots els homes que el sostenien, que va determinar una sèrie de votacions de confiança, que després d'haver votat la confiança al cap de dos dies semblava que no havíem fet res i l'havien de tornar a concedir. I si en la primera vegada havíem hagut de retrocedir, no hauria estat res de l'altre món que trobant-nos sostinguts per un Govern menys fort encara haguéssim hagut de retrocedir més en aquesta segona batalla que donàvem en contra de la burocràcia espanyola. Però això és un concepte d'apreciació. Jo considero que tal com s'ha realitzat allò que s'ha realitzat en l'Estatut, no minva per a res les facultats concedides per l'Estatut; que si les coses van continuant així i es completa en la forma que s'ha portat fins ara, quan es compari l'Estatut primer amb aquest que resultarà d'aquesta adaptació, tot-hom que no sigui un home apassionat haurà de reconèixer que l'Estatut no haurà estat retrocedit en res sinó que més aviat s'ha millorat.

El senyor Ventosa i Calvell, deia: «No em parreu de coses passades; jo no en vull saber d'històries passades perquè en el supòsit de què els altres que hem fet aquestes coses passades haguéssim faltat, aquesta falta no us redimiria a vosaltres, perquè això voldria dir que hauríem faltat nosaltres però que vosaltres també hauríeu faltat». Jo no ho retrec per això; jo ho retrec, no per fer una censura de què no ho haguéssiu fet, jo ho retrec per dir-vos que també vosaltres us heu trobat davant d'aquesta necessitat de sotmetre-us a les possibilitats del moment present. I en quina situació!

El Sr. VENTOSA I CALVELL: Demano per parlar.

El Sr. CONSELLER de Justícia i Dret: Fa onze mesos, encara no — ni retallem ni llaurem perquè no ha passat l'any —; fa onze mesos, encara no, que ha estat nomenada aquesta Comissió Mixta, i aquí tenim tot l'envolum de coses que en aquests onze mesos s'han fet. Seran poques, serà allò que menys

convenia, serà la part menys interessant, però, senyor Ventosa i Calvell, no som nosaltres els primers que ens hem trobat davant de les dificultats del moment present. Jo li recordaré a la V. S. — i torno a dir que no ho retrec per una censura, perquè jo també hi era en aquell moment —, jo li recordaré a la V. S. que el 18 de desembre de l'any 1913 es va publicar un Decret creant la Mancomunitat de Catalunya, aquella Mancomunitat que al cap de deu o dotze anys era dispersada per la Dictadura, deixant com a record dels seus darrers anys una manifestació esponenta de les coses que podien realitzar-se sense comptar amb els diners de l'Estat. I bé. ¿Amb qui combatíem aleshores, contra qui combatíem? No anàvem contra un Poder anti-català, no teníem cap dificultat en el Poder central, no hi havia una resistència de caràcter burocràtic muntada en l'administració d'Espanya; érem els catalans, entre nosaltres, els que havíem de crear aquella Mancomunitat. I al cap de dos anys — no onze mesos —, al cap de dos anys d'haver-se aprovat allò, es feia el Pressupost del tercer any de la Mancomunitat de Catalunya i en aquest Pressupost del tercer any hi havia una suma de 5 milions de pessetes per a totes les coses que havíem obtingut els catalans, que les Diputacions respectives se'n despenien per a venir a formar aquella pila comuna de la Mancomunitat de Catalunya. I, encara, si anem a veure en què consistien aquells 5 milions, en la seva majoria no eren ni tal llibertat ni tal autonomia, sinó un simple contracte fet per la Mancomunitat de Catalunya amb l'Estat per a la construcció de camins veïnals, contracte que hauríem pogut fer amb la Mancomunitat o sense, perquè era en virtut d'un concurs en el qual hi podien anar tots els Ajuntaments i totes les Diputacions d'Espanya, i la Mancomunitat de Catalunya hi va anar com a successora de les Diputacions de Catalunya. És a dir; que amb no gaire més d'1 milió de pessetes podien xifrar-se totes les coses que en aquells anys havia fet aquella Mancomunitat. Si treieu el Servei de Dements i un propòsit — perquè encara no s'havia realitzat — de creació, de funcionament, d'una Caixa de Crèdit Comunal, va durar més de dos anys aquell parlament de catalans amb els catalans per aplicar i portar aquí totes les coses que després es varen portar. I encara era l'any 16, i havien passat tres anys, i es publicava una Guia de les institucions de Cultura aquí a Barcelona, i aquesta Guia era encara editada per la Diputació de Barcelona perquè encara els serveis aquells era l'hora que no s'havien traspassat a la Mancomunitat de Catalunya.

I ara jo no he de fer una acusació d'això. Jo, per república que fos, sense regatejar el meu sentiment republicà, sense fer claudicació de cap d'aquells sentiments republicans, des del primer dia em vaig posar al costat dels que realitzaven aquella obra i estava en totes les seves institucions i vaig fer jo sol més informes d'aquella Caixa de Crèdit Comunal que no en varen fer tots els altres Consellers plegats. Jo ho retrec aquí, no per combatre-ho, sinó per a dir que en tots els moments, quan es tracta de reformes tan importants, el fer una acusació de no haver-se realitzat una cosa en un temps, és fer una acusació injusta si no es tenen presents les dificultats amb què aquells homes han hagut de lluitar i a les quals s'han hagut de sobreposar. I és aquesta la meua defensa — que no és un atac, sinó una defensa —. Jo dic que en la si-

tuació per què ha atravesat la República, amb un Govern debilitat per les discussions que tenia en el Congrés, amb aquella debilitat que dona el funcionament d'un Govern al cap de dos anys i mig de funcionar, trobant-nos amb aquelles dificultats i amb l'ofensiva, més profunda que l'ofensiva política, l'ofensiva de caràcter burocràtic, jo dic que nosaltres hem fet tot allò que es podia fer i que quan se'n discuteix i es nega que nosaltres haguem fet res i se'n retreu que no haguem fet tot allò que en la imaginació pot portar el que fa l'oposició, llavors es llança una acusació injusta i jo no tinc cap recel en afrontar aquestes acusacions davant de l'opinió catalana perquè crec que aquestes acusacions són absurdes, i va passar que alguns anys després era tot Catalunya la que s'abrandava, venien tots els Ajuntaments de Catalunya, que vol dir els quaranta Diputats, tots els Ajuntaments de Catalunya, i feien aquell Estatut de l'any 19 i portaven tots els Diputats perquè no hi havia cap Diputat que s'hi oposés, amb una absoluta unanimitat, portàvem a les Corts d'Espanya amb el manament de fer un Estatut, que havien d'aprovar aquell Estatut, Estatut que de força no era tan avançat, no com el que hem proposat ara, sinó com el que hem obtingut. I què va fer-se aleshores? Aleshores es va adoptar la tàctica del rompiment, aquesta tàctica que sembla que ens estan defensant aquí com una tàctica millor de la que nosaltres hem seguit. Es va anar a les Corts d'Espanya, per tot Catalunya es varen fer mítings en què es deia: Aquest any és l'any de l'Estatut, aquest any és l'any de la llibertat de Catalunya, i si hi han hagut multituds atrandades i unanimitat en un poble per demanar una cosa, no crec que mai hagi pogut ésser més gran que la que hi va haver-hi l'any 19 a Catalunya per obtenir aquell Estatut. I llavors vosaltres portàveu el timó de la cosa pública i vàreu anar a Madrid acompanyats de tots els Diputats catalans, i què va passar? Va passar que un dia va llevar-se el senyor Cambó a les Corts i va dir: «Això que ens voleu donar no li convé a Catalunya», i no se'n va parlar més.

El Sr. COMORERA: I després va ésser Ministre.

El Sr. FRONJOSA: L'any 21.

El Sr. DURAN I VENTOSA: I ca! Aprengui història.

El Sr. CONSELLER de Justícia i Dret: I torno a dir, senyors Diputats, que si en allò hi hagués una culpa, torno a repetir el concepte del senyor Ventosa, aquesta culpa no ens redimeix de la nostra, si hi ha una culpa nostra ben nostra és, malgrat el que hagi succeït en aquells moments reculats de la història.

(Entra el senyor Conseller de Governació.)

Però el que vull dir és que no hi ha dret anar a discutir sobre la base de les coses hipotètiques que es podrien fer sense comptar amb les realitats i amb aquelles dificultats que el temps porta i amb les situacions que la política crea, que si jo no en faig una censura és perquè aleshores vosaltres us vàreu trobar amb dificultats invencibles i vàrem ésser tots els que vàrem abaixar el cap davant d'aquelles dificultats. Llavors no es va llevar ningú, que jo sàpiga, a fer grans retrets als que havien adoptat aquella línia de conducta, que hem de recordar que fou estèril perquè no en va sortir res. Jo ara, naturalment, m'he de trobar aquí amb una oposició ferma

contra el que ha fet el Govern de la Generalitat de Catalunya d'anar aplicant fins on ha pogut, lluitant pam a pam, arrencant amb les ungles i amb les dents tot el que s'ha pogut obtenir, i deixant encara les possibilitats d'obtenir, d'utilitzar totes les forces dels catalans, per obtenir allò que encara ens manca.

Se'ns dirà: Ah!, és que aleshores hauríeu tirat a perdre la única posició que teníeu; vosaltres éreu quaranta Diputats al Parlament; allò que no heu fet vosaltres ja no es podrà fer un altre dia. Jo tinc més confiança amb els senyors d'aquí el davant que la que tenen ells mateixos es veu en si mateix. Jo tinc la confiança de què en això no hi pot haver-hi novetat; que sigui el que sigui el Govern que s'assegui en aquests bancs, quan defensi l'Estatut tindrà tot Catalunya darrera seu, que la situació no podrà haver canviat. Quan vingui un altra situació, un altre Parlament espanyol, què pot succeir? Que els Partits estiguin més agrupats, que no s'hagin de menester els nostres vots? Oh! No sé si això serà perquè no sóc profeta, però si he de descomptar les possibilitats que des del dia d'avui es veuen. No veig per ara la perspectiva d'una major cohesió dels Partits de la República que no permeti fer valdre els vots dels catalans per aprofitar tots els moments de discòrdia, al efecte d'obtenir les nostres justes reivindicacions.

Però jo tinc més confiança en el poble de Catalunya, tinc més confiança, no ja en el vostre Partit, sinó en el d'aquells que són allí, que són aquells que poden constituir demà un Govern; tinc confiança amb tots els Partits que crec que existeixen avui a Catalunya i sé que en aquesta situació no s'haurà canviat, que serem catalans, tots catalans, tant com ho varem ésser en l'any en què varem fer l'Estatut, que en tots els moments en què se'ns cridi ens arremolinarem nosaltres entorn de la bandera de la pàtria, que sempre farem causa comú amb tots els que defensin davant un poder enemic els drets de Catalunya. I per això és que no vull acceptar aquesta nota pessimista que basa la nostra responsabilitat sobre el fet d'haver deixat passar una situació, la més dèbil que hi ha hagut en aquests darrers temps de la República, per no haver tret d'aquesta situació més profit del que nosaltres hem sapigut treure.

Jo no tinc cap nota aquí principal per a contestar. Crec que totes les altres, totes les altres coses que s'han dit consisteixen, o bé en afirmacions o bé en qualificacions de l'obra realitzada, que en això cadascú es quedarà amb la seva i Catalunya ens jutjarà a tots.

El Sr. PRESIDENT: Té la paraula el senyor Ventosa i Calvell.

El Sr. LLUHÍ: Demano per parlar.

El Sr. VENTOSA I CALVELL: No podem allargar indefinidament aquesta discussió, senyors Diputats, insistint cadascú en els nostres respectius punts de vista. Però he cregut que havia de demanar la paraula per recollir només algunes de les manifestacions que ha fet el senyor Conseller de Justícia i Dret. I és la primera d'elles la de atribuir-me una posició, a judici meu, contrària a la que ha estat en realitat.

Crec que tant l'altre dia com avui he manifestat clarament que jo em feia perfectament càrrec de totes les dificultats en què s'havia hagut de lluitar i, per consegüent, que jo no podia fer un retret a la Minoria catalana d'haver obtingut l'Estatut amb

aquelles limitacions i amb aquells retalls a les nostres aspiracions que havien estat inevitables. Adhuc deia: Tots fem el que podem i no el que volem, i ens hem d'acontentar, naturalment, en obtenir allò que és possible. Per consegüent, el meu càrrec només es formula en el sentit de dir: ¿Es que es podia obtenir, dintre de les possibilitats, una altra cosa distinta de la que s'ha obtingut i s'ha deixat d'obtenir? ¿Es que s'ha seguit un camí distint del que s'havia d'haver seguit en la matèria del traspàs de serveis? Aquesta és la meua posició. Per consegüent, el senyor Coromines no té per què dir que jo hagi fet cap retret a la Minoria catalana perquè no hagi obtingut un màxim de facultats en l'Estatut de Catalunya, ni que jo hagi preconitzat en cap moment una tàctica de ruptura ni de violència. Si el mateix senyor Coromines recordava que era la veu assenyada del senyor Abadal que havia impedit que es provoqués un moviment de ruptura, la que havia fet una observació en el sentit que no es provoqués una ruptura violent que podia ésser contrària als interessos de Catalunya i que després amb una major serenitat tots havien reconegut que hauria estat contrària als interessos de Catalunya. De manera que aquella mateixa posició és la que hem sostingut nosaltres.

Els Srs. LLUHÍ I XIRAU: No, tots no! Nosaltres no n'èrem contraris. Perdoni.

El Sr. VENTOSA I CALVELL: Perfectament; ho dic en el sentit de justificar que no era l'actitud que m'atribuïa el senyor Coromines la que havia seguit aquesta Minoria.

El Sr. LLUHÍ: Com que deia tots!

El Sr. VENTOSA I CALVELL: Salvant les que poguessin discrepar, però almenys de la majoria de la Minoria catalana.

No tenia necessitat el senyor Coromines per a fer referència a això o per a mancar aquesta actitud, de fer referència a fets passats. Com he dit jo abans, senyor Coromines, nosaltres no tenim res que rectificar, nosaltres creiem que varem complir lleialment amb el nostre deure. Un altre dia podríem discutir-ho, però jo no voldria que s'involucressin els debats i que quan parlem de la matèria del traspàs de serveis i d'un problema actual de Catalunya, ens en anéssim a fer una potèmica retrospectiva, en la qual fóra injust el càrrec que se'n dirigís, perquè no era la situació nostra la d'un partit que dominava, sinó que era una situació en la qual tots nosaltres hi collaboràvem: tots hi havien actuat, i àdhuc actituds nostres eren imposades pels que eren aleshores els vostres amics. Però en fi, repeteixo que no hi vull entrar perquè crec que és absolutament aliè a la matèria del debat actual.

En el debat actual a mi el que m'interessa assenyalar és que jo crec absolutament justificat el càrrec que he formulat de què el Govern de Catalunya havia oblidat el caràcter nacional català d'aquesta matèria per a fer-ne una qüestió de partit, i un problema de partit, reservant-lo al partit.

Jo no he pretès mai, senyor Coromines, que aquesta matèria es portés a deliberació pública al Parlament, perquè no se m'amaguen els perills que això podria implicar, les repercussions que podria determinar. No ho he proposat mai, però és que en matèries tan greus com les qüestions internacionals, no procuren tots els països, tenint en

compte la delicadesa de les matèries, sostreure-les al criteri exclusiu d'un partit, per a portar-les d'una forma o altra, d'una comissió parlamentària, de consultes, de reunions privades amb els altres partits, a establir un criteri uniforme que vingui a ésser la representació viva del criteri col·lectiu i que doni al que té la tasca i la responsabilitat de Governar, el recolzament i la força de saber que té darrera seu tota l'opinió unànim del país? Doncs això mateix és el que jo demanava respecte de l'Estatut de Catalunya; matèria delicada aquella, matèria delicada aquesta, però en la qual la delicadesa de les qüestions a tractar no excluïa la necessitat de què es procedís, inspirant-se en un criteri nacional, i no fent-ne una matèria exclusiva de partit. I més, senyor Coromines quan es pot creure que reservar-lo com una matèria de partit obeeix a no voler que s'imposés una línia de conducta determinada que pogués ésser contrària als interessos polítics del vostre partit. I per això és que quan feia referència a tota l'actuació que s'havia tingut, jo deia: Jo crec que l'Esquerra Republicana de Catalunya no ha procedit d'aquella manera que imposava la defensa dels drets de Catalunya i dels interessos de la seva autonomia, sinó que ha tingut en compte d'una manera predominant, i d'una manera que ha perjudicat els drets de la nostra terra, els interessos polítics circumstancials del partit d'Esquerra de Catalunya.

Aquest és el meu càrrec, i naturalment d'aquest càrrec se'n deriva el que l'actuació no hagi tingut la necessària i la deguda eficàcia; i quan he parlat d'aquesta eficàcia la he concretat a un punt, no perquè jo no cregui que hi ha observacions a fer, ni crítiques o censures a formular respecte dels traspassos de serveis determinats, sinó perquè crec que és el punt central de tots: és el de l'article 16 de l'Estatut.

Crec que és el punt central, perquè és evident, senyors Diputats, que no pot haver-hi autonomia sense una base econòmica, i l'art. 16 de l'Estatut és el que determina i precisa quina ha d'ésser la base econòmica. El senyor Coromines, quan parlava de l'art. 16 — a mi m'interessa molt poc l'episodi de si fou el senyor Azaña o un altre c' qui el redactà...

El Sr. CONSELLER de Justícia i Dret: A mi, sí.

El Sr. VENTOSA: Perfectament, però des d'un punt de vista general té molt poc interès el que es redactés d'una forma o altra; el que té interès és — hi ho reconeixia el mateix senyor Coromines —, que l'art. 16 de l'Estatut acusa una confusió lamentable.

El Sr. CONSELLER de Justícia i Dret: Una.

El Sr. VENTOSA: No, tot. Tots els tres paràgrafs que són fonamentals i que són essencials d'aquest art. 16, perquè són la base de tots els altres, no tenen absolutament cap precisió per a determinar allò que ens podia ésser atribuït com a recursos econòmics.

Diu: «Els recursos de la Hisenda de la Generalitat es fixaran amb subjecció a les regles següents: 1.ª El cost dels serveis cedits per l'Estat.» I jo pregunto, què vol dir el cost dels serveis cedits per l'Estat? Si significa la quantitat consignada en pressupost, especialment les quantitats

consignades en el pressupost del 1933, estarem perduts, perquè en aquest cas nosaltres tindrem una quantitat mínima, i nosaltres ens trobarem amb aquell dilema terrible o de denunciar a què les nostres institucions autonòmiques puguin donar a Catalunya aquells serveis de civilització que el nostre poble mereix i necessita, o haver d'imposar a Catalunya una càrrega tributària molt superior a la de les altres terres d'Espanya.

A més a més, és que aquest paràgraf primer, té una repercussió en els altres paràgrafs, perquè en el segon, segona regla, es diu: «Un tant per cent sobre la quantia que resulti d'aplicar la regla anterior — la regla anterior és la del cost dels serveis cedits per l'Estat — per raó de les despeses imputables a serveis que es transfereixin, i que tenint consignació en el Pressupost de l'Estat no produeixin pagaments a Catalunya o els produeixin en quantitat inferior a l'import dels serveis.» Jo declaro sincerament que això no sé que vol dir, i que per més que es llegeixi i que s'examini, haurà de reconèixer el senyor Coromines que es presta a tota mena d'interpretacions. Jo no vull — perquè no voldria que en cap cas es pogués agafar el meu discurs per a fer-ne un argument en contra de Catalunya — donar les interpretacions contràries al nostre Dret, però em basta, als efectes de la meua rectificació, sentar el fet indubtable, perquè, és reconegut pel mateix senyor Coromines, de la confusió en aquest paràgraf segon.

I això ve agreujat pel paràgraf tercer, en el qual es diu — tercera regla —: «Una suma igual al coeficient d'augment que s'experimenti en quant a les despeses dels Pressupostos futurs de la República en els serveis corresponents a aquells que siguin transferits a la Generalitat de Catalunya.» Aquesta tercera regla ve a agreujar els inconvenients o les dificultats que poden néixer de la regla primera, perquè si nosaltres considerem com a cost dels serveis, per exemple en matèria d'Obres públiques, una relació de 30 milions, atribuïda a Catalunya — dic xifres absolutament arbitràries — en relació amb 300 milions atribuïts a Espanya, i la proporció normal, per raó de les nostres necessitats, dels nostres pagaments, de la nostra població, i del nostre territori, correspongués a Catalunya una xifra superior, en augmentar els pressupostos de la República, la quantitat atribuïda a Catalunya no augmentaria més que en tant per cent en què augmentés la consignació total, i per consegüent, en xifres absolutes, augmentaria encara el desnivell i la desproporció entre les quantitats atribuïdes a Catalunya i les quantitats atribuïdes a les altres terres d'Espanya.

A mi em basta sentar el fet d'aquesta confusió, d'aquests inconvenients, d'aquests perills que ofereix l'article 16, per a dir-li al Govern de Catalunya que a judici meu no tenia dret a deixar de plantejar clarament aquesta qüestió. No es tracta d'anar a buscar una ruptura — ni de plantejar-la d'una manera violenta —, sinó simplement de recabar del que era President del Consell de Ministres, que ja havia manifestat en un discurs explicatiu de l'article 16, un concepte i una interpretació d'aquest art. 16, la traduís en una disposició que tingués una força obligatòria, perquè no fent-ho així ha resultat que després d'un any po-

drà parlar-se de si s'ha traspassat tal o qual volum de serveis, de si s'han obtingut tals o quals transferències, però haurà de reconèixer el Govern i haurà de reconèixer tot Catalunya, que a hores d'ara no sabem encara si l'Estatut de Catalunya és quelcom positiu; amb eficiència, per a poder ésser implantat en la pràctica, o si haurà resultat un engany enorme per a Catalunya, que pugui implicar el perill d'un fracàs en la implantació d'aquest règim autònom.

Aquest és el problema que he plantejat, fent-me càrrec de totes les dificultats. Però jo li dic al senyor Coromines, que aquestes dificultats, que poden presentar-se sempre en aquesta matèria i en totes les matèries, i en aquesta matèria més que en altres perquè topa amb multitud de residència i dificultats, podia absoldre al Govern de tota responsabilitat si hagués plantejat aquest problema, si hagués sostingut d'una manera eficaç els drets de Catalunya i s'hagués trobat amb la impossibilitat de fer-los prevaler. Però que de cap manera poden absoldre'l de responsabilitat, des del moment en què resulta que no ha plantejat tan sols aquest problema d'una manera adequada perquè pogués ésser resolt.

Aquest és el càrrec que jo crec que, com conclusió, hem de formular. Jo li puc dir, a part d'això, al senyor Coromines, que aquesta Minoria en aquesta ocasió, com sempre, ara, abans, en el futur, estarem sempre disposats a defensar, com ho entenguem i com puguem, els drets de Catalunya, però que no és lícit haver deixat passar l'ocasió que podia ésser favorable, quan hi havia al Govern l'autor de la Llei, i el que havia pronunciat al Congrés solemnement paraules d'interpretació, que no diré que eren favorables perquè les estimo justes, simplement justes; no era lícit deixar de plantejar un problema vital, esperant o deixant als altres la càrrega que hagin de presentar-lo després en condicions menys favorables i quan no tinguin probabilitat de fer-lo triomfar. No és una qüestió d'agraïment ni de relació; no era qüestió de plantejar-li al Govern cap problema de lluita ni de conflicte. Era simplement que reconegués i que portés a la realitat legislativa aquelles conseqüències que en un ordre de lleialtat es dedueixen de l'apreciació d'aquell Estatut que havia defensat i que havia fet aprovar per les Corts Constituents.

Això és el que crec que no ha fet el Govern de Catalunya, i a mi m'interessa fer-ho constar d'una manera clara, i jo crec que d'això se'n deriven responsabilitats en les quals nosaltres no voïem participar.

El Sr. PRESIDENT: Té la paraula el senyor Lluhi.

El Sr. LLUHÍ: Senyors Diputats: Crec que és en interès de tots que aquesta interpellació acabi avui. El senyor Conseller de Justícia i Dret, en començar el seu discurs, ha dit: «Deixem-nos d'apreciacions generals i polítiques, i concretament arribem a les conclusions». Dissortadament, ha dedicat més de la meitat del seu discurs, la major part del seu discurs, a consideracions de caràcter polític, i en canvi les conclusions que havien estat iniciades amb una precisió remarcable, s'han es-trocat. Doncs bé; jo, en nom de la Minoria que

va iniciar aquesta interpellació, procuraré sentar les conclusions després del debat i de les afirmacions fetes per tots els que hi han pres part. Abans, però, siguin-me permeses algunes consideracions de caràcter polític.

En primer lloc, afirmava el senyor Ventosa, en representació de Lliga Catalana: «Aquest problema era un problema nacional de Catalunya i vosaltres n'havien fet un problema de Partit». I contestava el senyor Coromines acceptant aquesta posició i justificava el fer-ne un problema de Partit. Ara bé; jo faig una afirmació nova que el senyor Coromines coneix perfectament: aquest problema, no l'han fet tampoc un problema de Partit, aquest problema ha estat exclusivament un problema que han portat damunt llur responsabilitat els homes que constituïen el Govern anterior i l'actual, perquè jo recordaré al senyor Conseller de Justícia i Dret — que li agrada recordar moltes vegades reunions tingudes a Madrid — que quan el quòrum del 17 d'agost, el darrer quòrum que s'ha votat per la Minoria d'Esquerra Republicana de Catalunya a favor del Govern Azaña, el company Terradellas i el que us parla plantejarem el problema de què creïem inadequat votar aquell quòrum si no es tenia la seguretat absoluta respecte a la valoració de serveis. I recordo que el que tenia interès principal per nosaltres, degut a una posició que ja teníem dintre del Partit d'Esquerra Republicana de Catalunya, era que es precisés ben clarament, i que per part del senyor Pi i Sunyer, present, com per part del senyor Coromines, present també, s'afirmés ben rotundament que el problema de traspàs de serveis s'estava portant amb l'exclusiva responsabilitat dels homes que componien el Govern, perquè mai, absolutament mai, demanaren ni la col·laboració de la Minoria parlamentària en les Corts de Madrid, ni la col·laboració de la Majoria en les Corts del Parlament de Catalunya. Ah! per tant, aquell Govern es creia sempre autoritzat, ell sol, personalment, a agafar aquesta responsabilitat. A mi em convé que quedi ben clar d'aquesta manera al DIARI DE SESSIONS.

Un altre aspecte; jo desitjo aclarir la confusió que pateix el senyor Conseller de Justícia i Dret en el problema del treball, i sobretot, esvaïr rotundament — m'interessa d'una manera extraordinària — les afirmacions que ell ha fet de què el traspàs de serveis de treball vinguin prejulgats per un compromís que li fou exigít per part del senyor Largo Caballero, Ministre del Treball de la República. Això no! La redacció de l'apartat primer de l'art. 6.^è de l'Estatut, fou objecte de discussió a la Cambra quan jo vaig tenir l'honor de fer la declaració en nom del Govern que presidia; precisament el senyor Ventosa i Calvell s'hi referí en nom de la Minoria de Lliga Catalana en el debat que es va originar, i aleshores jo vaig explicar la realitat dels fets. La darrera redacció d'aquest article — pot haver existit la reunió a què la V. S. s'ha referit; jo no hi era present, i el meu company Xirau no se'n recorda —, però la darrera reunió respecte a aquest article tingué lloc també al saló de Ministres del Parlament de la República, i hi estaven presents el company Xirau, el senyor Largo Caballero, el senyor Azaña i el que us parla, i ningú més. I el problema es plantejà, no respecte a la reglamentació, sobre la qual no s'ha debatut, sinó

sobre la inspecció que l'Estat tenia reservada, que és molt distint. I el problema es plantejava sobre els efectes que havia d'aconseguir la inspecció de l'Estat o si, quan l'Inspector es trobés amb una falta, podia exigir responsabilitat a la Generalitat, podia el Poder Executiu de la República tenir una presa sobre el Poder Executiu de Catalunya. I aquest era el problema que el senyor Largo Caballero volia que es resolgués a favor d'ell, i a la qual cosa nosaltres ens oposàrem d'una manera rotunda, en absolut, i el senyor Azaña aleshores es posà — com sempre que es tractava d'aquestes qüestions — a favor nostre, perquè deia que s'havia de procurar que els marges d'actuació del Poder Executiu autònom i els marges d'actuació del Poder Executiu de la República estiguessin perfectament delimitats, de manera que no poguessin haver-hi interferències. «Tant és així — deia —, que jo m'oposaré a què hi hagi cap pressió, cap presa del Poder Executiu de la República damunt del Poder autònom». I la fórmula cristallitzà en la paraula *directament*. Diu el primer paràgraf de l'art. 6.^è, que està en l'art. 6.^è per casualitat i no per cap qüestió de fons, diu: «La Generalitat organitzarà tots aquells serveis que la legislació de l'Estat hagi establert o estableixi. Per a l'execució dels serveis i aplicació de les Lleis socials, estarà sotmesa a la inspecció del Govern, per tal de garantir directament el seu estricte compliment i el dels tractats internacionals que afectin la matèria». ¿Què vol dir «garantir directament»? És paraula posada pel senyor Largo Caballero, que, explicada pel senyor Conseller de Justícia i Dret, ve a dir que serà competència de l'Estat, quan es trobi davant d'un manament — i aquesta fou l'explicació que d'una manera oficial consta al *Diario de Sesiones* de les Corts de Madrid, feta per un socialista, que quan un Inspector de l'Estat es trobi davant d'un manament es dirigirà a la Generalitat perquè ho corregeixi; i si la Generalitat no atén la denúncia fent la deguda correcció, l'Estat aplicarà la sanció corresponent. I això no té res a veure amb la facultat reglamentària que el senyor Conseller de Justícia i Dret ha volgut deduir d'un compromís nascut en una reunió: El relatiu a la facultat reglamentària en les coses de treball, no té res a veure ni amb aquesta reunió ni amb el text concret de l'Estatut tal com ha nascut; però la V. S., quan ha parlat de les qüestions de treball i d'altres coses, ha confós la facultat reglamentària amb la d'inspecció de l'Estat.

Jo no vaig intervenir en la discussió de l'art. 20 de la Constitució, però sí que recordo bé, perquè l'he repassada no fa molt, la discussió meua amb el senyor Sánchez Roman respecte l'apartat segon d'aquest mateix article 6.^è de l'Estatut, que respecte a les facultats diu que en relació amb les facultats atribuïdes en l'article anterior, l'Estat podrà designar en qualsevol moment els delegats que cregui necessari per tal que vetllin per l'execució de les Lleis. És a dir, que pot exercir una facultat inspectora. ¿I què passa si ens trobem davant d'un cas d'infracció? Veiem-ho. Posició del senyor Sánchez Roman: Quan l'Inspector de l'Estat vegi que no s'executen degudament les Lleis, tindrà la facultat de suspendre i de corregir l'execució. I nosaltres això no ho admetiéiem de cap manera. La nostra posició, el que nosaltres defensàvem, és que quan un Inspector de l'Estat trobi una deficiència, la comunicarà a la Generalitat,

i aquesta la corregirà; i si no és així, si la Generalitat no la corregeix, aleshores, en tot cas, s'ha d'anar al Tribunal de Garanties. ¿En què recolzàvem aquesta posició nostra? La recolzàvem en l'art. 1.er de la Constitució alemanya, que en paràgrafs que no ha llegit el senyor Coromines es diu que no pot el Govern executiu impedir la continuació de l'execució dels Poders autònoms, sinó que serà el Tribunal del Reich el que decideixi el problema. I per això jo deia també, amb una aplicació estricta i lleial que el text de la Constitució espanyola, en el seu art. 121, parla de la jurisdicció que tindrà en tot el territori de la República el Tribunal de Garanties Constitucionals, i parla també de la competència d'aquest Tribunal; i en l'apartat c de l'art. 121 de la Constitució de la República es diu que aquest Tribunal de Garanties Constitucionals tindrà jurisdicció per a conèixer els conflictes de competència legislativa i tots els altres conflictes que sorgeixin entre l'Estatut i les regions autònomes i els d'aquestes entre si. I en virtut d'aquest precepte a la Constitució espanyola, nosaltres afirmàvem que no podia el Poder Executiu de l'Estat resoldre els conflictes que poguessin sorgir d'una diferència d'apreciació respecte a la manera d'executar les Lleis.

Ara bé: anem, dit això, a estudiar un altre aspecte abans de sentar les conclusions finals, ja que no és propòsit d'aquesta Minoria intervenir més en aquesta interpellació.

Quant a l'art. 16 de l'Estatut, que fa referència a les valoracions, hem de dir que l'explicació que ens ha donat avui el senyor Conseller de Justícia i Dret, tal com està en aquests moments en les quartilles, jo no sé si tal com apareixerà en el *DIARI DE SESIONES*...

El Sr. CONSELLER de Justícia i Dret: Això és un insult.

El Sr. LLUHÍ: No, no, no hi ha insult. A mi se m'ha explicat per companys que la V. S. corregeix les quartilles i algunes coses no havien sortit...

El Sr. CONSELLER de Justícia i Dret: Com tots. Això és un insult.

El Sr. PRESIDENT: Senyor Lluhi: tots els senyors Diputats poden corregir les quartilles dels seus discursos abans d'ésser trameses a la impremta.

El Sr. LLUHÍ: Corregir-les, sí; però modificar els conceptes...

El Sr. CONSELLER de Justícia i Dret: Jo no en modifico cap de concepte.

El Sr. LLUHÍ: Està bé. El que jo he sentit avui, és el següent: Que la diferència en la interpretació de la regla segona de l'art. 16 de l'Estatut, que diu: «Un tant per cent sobre la quantia que resulti per raó de les despeses imputables a serveis que es transfereixin i que tenint consignació no produeixin pagaments a Catalunya» prové de què en les expressades despeses a favor de Catalunya que no hagin produït pagament aquí i tinguin consignació en el Pressupost de l'Estat, no hi consta la paraula «total»; i el senyor Conseller de Justícia i Dret exposava l'exemple del pagament pels serveis de beneficència que no poden determinar cap tant per cent, perquè no tenint consignació, en tot cas fóra zero. I nosaltres diem que aquesta explicació no ens satisfà gens; perquè si aquest total neix de les obres públiques, que tenen una valorització de 30 milions — i dic xifra

arbitrària — més sanitat i beneficència, encara que per aquest concepte sigui zero, fent el seu total, en aquest total, tampoc hi haurà cap benefici per a Catalunya.

Ara bé, també desitjo aclarar les coses respecte aquest article, perquè el senyor Conseller de Justícia i Dret reconegui que després de l'explicació que va fer el senyor Azaña, el company Xirau i jo ens vàrem adreçar a la Minoria catalana i els hi vàrem dir que no estàvem d'acord amb aquestes explicacions, aquestes explicacions no satisfien, i la V. S. que era el tècnic, ens va dir que hi estava d'acord i que si nosaltres ens oposàvem, contestaria en nom de la Minoria catalana, i davant d'això vàrem callar; però la realitat és que aquest art. 16, o té una explicació que jo crec superior a la que la V. S. li ha donat avui, o no resol grans problemes.

Ara bé. Conclusions: Primera. Facultat reglamentària. La Constitució de la República atribueix al Govern, i, per tant, a juí nostre, per Decret del Govern, una facultat futura i excepcional d'adoptar les reglamentacions, el Reglament de les Lleis en aquelles legislacions passades a les regions autònomes. Per tant, aquesta explicació que nosaltres fem, aquesta definició que nosaltres mantenim de l'art. 20 de la Constitució, creiem nosaltres que ha estat per la Comissió mixta vulnerada en el que fa referència al traspàs de serveis del Notariat i altres serveis, en la qual es va fer una afirmació greu que no hi havia necessitat de fer per la Comissió mixta i la facultat de la qual per fer-la no he vist que la V. S. la afirmés. És veritat que els principis del traspàs del Notariat són anteriors a les normes del mateix, però les normes, pel mateix que s'han d'ajustar als principis són retroactives. I em refereixo a l'afirmació sobre les facultats que es transfereixen a la Generalitat *entendiendo comprendida en el concepto genérico de Leyes, los Reglamentos del Estado y en especial del Notariado*. Explicacions com aquestes, ens han perjudicat; i així va començar el procés de devallada de l'Estatut.

I ve el relatiu a Treball, i la Comissió fa una afirmació molt greu, i la V. S. ha sentat una conclusió, segons la qual la V. S. ho troba molt clar i per demostrar-ho ens ha parlat del Reglament del Notariat. Però no hi ha perquè comparar una cosa amb l'altra; perquè el Reglament del Notariat, la V. S. l'ha fet no movent-se de l'àmbit de limitacions que li marquen els Reglaments de l'Estat, és a dir, que quan la Comissió de Traspàs de Serveis ha dictat normes que accepten la vigència de Reglaments de l'Estat, la V. S. accepta aquestes normes de la Comissió i elles impliquen el Reglament fet, que és nou dintre dels límits fixats per la Comissió mixta. I exactament el mateix passarà a Treball, que es podran dictar Reglaments que no modifiquin els Reglaments vigents; perquè, o la V. S. admet que la funció de la Comissió no ha estat arbitral i aleshores continua viva la meua pregunta, o ni la V. S. ni el Govern de Catalunya no podran dictar Reglaments que vagin en contra dels Reglaments que declara vigents la Comissió mixta. A mi m'agrada afrontar les responsabilitats, i la V. S. també hauria de fer-ho; i la V. S. no pot afirmar

aquí, perquè no té justificació, perquè destrueix el caràcter arbitral de la Comissió mixta de la qual la V. S. ha estat membre, no pot afirmar que la disposició traspasant els serveis de treball, la pot modificar la V. S. per un Reglament; jo apello a veure si el Conseller de Treball ho farà.

Ara bé, ve una cosa greu, i és que la interpretació de l'art. 20 s'ha fet a favor de l'arbitri ministerial, i jo afirmo que quant en el paràgraf final de l'art. 4.ª traspasant els serveis de treball es diu que en tot cas podrà el Ministre de la República dictar la manera d'aplicar les Lleis per moció i previ informe del Consell de Treball de la República, això és admetre l'arbitri ministerial com a font de reglamentació. S'ha acceptat el punt de vista del senyor Sánchez Roman, no hi ha la facultat reglamentària, sinó la de fer petites variacions, i no pas per Decret de la República, sinó per arbitri ministerial, i aquesta és la interpretació que no admet al nostre entendre l'article esmentat de la Constitució.

I el més important és allò que fa referència als recursos. La V. S. també ho ha callat, això, i nosaltres sentarem conclusions. El senyor Rovira i Virgili ha dit que la interpretació castellana, si prevalgués, és la que va donar el primer dia el Conseller de Justícia i Dret, en fer l'afirmació que, com que no hi havien arguments de dret, havia hagut d'atendre's a arguments de fet, però digué quelcom més greu. Va dir: «És més, si això no estava prou clar ens ho explicaria la història d'aquest precepte, com recordaran els senyors Lluhi i Xirau, que formaven part de la Comissió, el precepte de l'article sisè, fou extret d'un apartat de l'article cinquè, del qual es feu un article apart per donar-li una major extensió, i aquest article cinquè es referia a les coses, l'execució de les quals es dona a la Generalitat i la legislació de les quals es reserva el Poder de la República, de manera que es tracta aquí d'una Llei que nosaltres havíem de complir i que sostreia absolutament al Govern de la Generalitat la resolució d'aquests recursos.»

Aquesta és la interpretació que el senyor Rovira i Virgili deia que era la castellana, però no és la interpretació bona. L'única possible, tant per a interpretar la Constitució alemanya, com per a interpretar la Constitució austríaca, com l'espanyola, com l'Estatut de Catalunya, és que l'execució de la legislació a favor d'un poder autònom vol dir que aquest poder té per ministeri del dret que li dona aquesta execució, totes les facultats del poder executiu de l'Estat, o siguin les que tindria aquest en el cas de no existir el poder autònom, i en mèrits de la interpretació que la V. S. ha admès i que al meu entendre és antiautonomista — la castellana —, pot el Ministre de la República tenir els recursos, cosa que sense aquesta interpretació no seria possible.

La V. S. es trobava en el cas de reconèixer que havia hagut de transigir, i li hauria estat molt més bé la posició de reconèixer-ho davant de la Cambra, dient-li que havia hagut de transigir, que no pas sustentar una interpretació antiautonomista del text de la Constitució i de l'Estatut. Queda ben sentat, doncs, que, contràriament al que va afirmar la V. S., l'execució de les Lleis en

règim d'autonomia vol dir tenir totes les facultats del Poder executiu.

Un altre extrem que desitja concretar aquesta Minoria és el que fa referència a la valoració. Era aquest un tema en el que gairebé no hi havia entrat, però en el que desitja precisar el seu punt de vista. En el mes de gener, em va visitar el senyor Turell i va explicar-me el que podria dir-ne interpretació castellana de l'art. 16 de l'Estatut i va dir-me que si prevaleixia aquesta interpretació, si prevaleixia la interpretació que els membres de l'Estat en la Comissió Mixta havien donat a aquest problema, ens trobaríem que l'Estatut de Catalunya, tindria la següent importància econòmica: allò que representessin les despeses del pressupost d'enguany, o del pressupost anterior, o el promig de dos o tres pressupostos, i un tant per cent sobre aquests valors, i va afegir que això matava tota possibilitat de fer una obra autònoma a Catalunya. «Aquest judici meu — deia el senyor Turell — posa en situació de fallida l'Estatut de Catalunya, i jo dimiteixo davant de vostè, perquè de prevaler això crec que he de dimitir, ja que si aquesta interpretació és la que es deriva de l'art. 16 de l'Estatut, haurem d'afrontar la responsabilitat davant del poble de Catalunya d'haver fracassat l'autonomia per haver estat mal concebuda econòmicament.» I jo vaig dir-li que no, que la interpretació era l'altra, la corresponent a l'article primer, la que havia de basar-se en el cost dels serveis cedits per l'Estat, i això no pot calcular-se per les despeses d'aquest any ni d'un altre, sinó d'acord amb les necessitats de Catalunya, amb les seves conveniències, amb el nombre dels seus habitants, amb l'extensió territorial, etc.

El Sr. CONSELLER de Justícia i Dret: Està clar, i sempre s'ha dit així.

El Sr. LLUHÍ: Però la V. S. sap perfectament que la interpretació castellana existia i que la V. S. hagué de lluitar dintre de la Comissió. I què ha passat?; aquí està precisament el greu. Que en el mes de gener o sigui moments abans de la crisi del govern del qual era cap, vaig dir que aquesta incògnita s'havia d'aclarir immediatament, perquè era evident que no es podia anar endavant si no quedava això ben clar, i de continuar jo allà, no perquè sigui un mèrit, sinó perquè era una cosa d'elemental interès, s'hauria aclarit immediatament i no hauria vingut un traspàs sense aquest previ aclariment. Què volia, senyors Diputats, la representació de l'Estat? Sencillament, que la interpretació econòmica que nosaltres donéssim estés d'acord amb la que hi donaven ells. I això és precisament el que fem. Millor dit, el que feia la V. S. quan deia l'altra tarda que no era un traspàs en el paper, perquè s'havia obert un compte amb motiu de la contribució territorial...

El Sr. CONSELLER de Justícia i Dret: Entretant, passa això.

El Sr. LLUHÍ: Això és el que volia l'Estat, i ens trobem que avui, quan anem a discutir en matèria de traspàs, veiem que ja hem acceptat damunt les nostres espatlles les responsabilitats d'uns serveis amb les pessetes exclusives del Pressupost d'enguany, i si estés tot traspasat, què li va a explicar el Govern de Catalunya al

Govern de Madrid? ¿Què li reclamarà com no sigui simplement en posició de dèbil peticionari? ¿Quina força tindra el Govern de Catalunya per a demanar res?

Si la representació de l'Estat està aconseguint pràcticament que damunt de les espatlles del poble de Catalunya pesi la realització dels serveis, calculats segons el Pressupost d'enguany, ¿com volem que ells modifiquin les consignacions del Pressupost d'enguany? Heusací una greu responsabilitat.

Finalment, hi ha l'arbitratge. He de dir, abans d'entrar en l'arbitratge que després de la interpellació — que alguna finalitat o altra havia de tenir — en la part econòmica, tots els Diputats tenen el convenciment de què no existeix un pensament del Govern respecte al fet que en aquests moments no hi hagi una valoració. I jo pregunto quina és la política que es pensa seguir perquè aquesta valoració vingui d'una manera immediata, i com està aquesta qüestió, perquè això és el que interessa més a Catalunya. Jo vaig dir fa uns dies que per mi era d'una urgència evident que no s'arribés al dia 19 de novembre sense que això estés resolt, o que el Ministre que Catalunya té al Govern hagi dimittit. Doncs, sobre això, no ha dit tampoc res el Govern, i jo demano una aclaració. Jo demano que es digui quina és la política que es pensa seguir — l'anterior ja l'hem judicat — d'aquí endavant per a obtenir del Govern de la República una satisfacció respecte a la valorització dels serveis. És aquest un tema important i per això mateix crec que val la pena de què es contesti.

Arbitratge. La posició d'ahir del senyor Conseller de Justícia i Dret era bona. Deia «A l'arbitratge s'hi ha d'anar o no s'hi ha d'anar, segons hi hagi hagut o no hi hagi hagut transigència. Si vosaltres sosteniu que hi ha hagut transigència, teniu raó. Ah!, aleshores es pot admetre que s'havia d'anar a l'arbitratge, però com que nosaltres sostenim que no hem transigit amb res i que hem anat a una interpretació gairebé superior a la prevista en el text literal de l'Estatut de Catalunya, aleshores, ¿per què havíem d'anar a l'arbitratge? Bé, és evident també que després de fer aquestes afirmacions, la V. S. ha estat mitja hora pledejant aquí les dificultats d'una obra d'aquesta naturalesa, pledejant, entrant en el terreny de Lliga Catalana, equiparant les dificultats actuals amb les dificultats del temps de la monarquia, que són molt bones, quan s'han contret responsabilitats, per a treure's aquestes del damunt, però que no estan bé en llavis de republicans. Doncs bé, la V. S. ha estat mitja hora fent afirmacions, aquí, respecte a què no hi havia hagut transigència ni necessitat d'anar a l'arbitratge, però que hi havia hagut extraordinàries dificultats, explicant el que va passar l'any 13, en què s'obtingué la Mancomunitat, i les dificultats de l'Estatut de l'any 18. Jo dic: si no hi ha hagut transigència, no cal parlar-ne de les dificultats, però nosaltres, naturalment, sostenim que hi ha hagut transigència, sostenim que ha vingut una interpretació mínima de l'Estatut; ho acabem d'afirmar amb conclusions que mantenim. Tenim, a més, l'afirmació que aquestes transigències que ja hi ha hagut tindran repercussió respecte a traspàsos que encara manquen, d'execu-

ció i de legislació de l'Estat, que tindran malaureadament, nosaltres ho creiem així, repercussió.

Ara bé; és perquè nosaltres creiem que hi ha hagut transigència, que afirmàvem que s'havia d'anar a l'arbitratge, i com que afirmàvem que hi ha hagut transigència i com que afirmem la interpretació mínima de l'Estatut en determinats serveis, mantenim la conveniència de l'arbitratge. La V. S. ha estat en contradicció avui dient que no s'havia transigit, amb el que deia l'altre dia, de què millor que l'arbitratge del President de les Corts era l'arbitratge del Govern Azaña.

El Sr. CONSELLER de Justícia i Dret: No; l'altre dia vaig dir el mateix; consulteu les notes.

El Sr. LLUHÍ: La V. S. va dir: «Està molt bé el senyor Besteiro com a àrbitre, però ¿per què havíem de recórrer a l'arbitratge del senyor Besteiro si en teníem un de millor, que era l'arbitratge del Govern Azaña?» Que la V. S. cregui que ni tant sols han hagut de recórrer a l'arbitratge del senyor Azaña, no és exacte, perquè, evidentment, hi han recorregut. Diu que han obtingut la màxima interpretació de l'Estatut. Allà Catalunya, que jutjarà aquesta obra d'autonomia! Jo el que afirmo — i aquí acabo — és que l'Estatut de Catalunya, l'autonomia de Catalunya, pel que fa referència a la valorització, pel que fa referència a haver admès interpretacions mínimes en aspectes essencials de l'Estatut, està en perill, està en perill greu, que nosaltres podem anar a un fracàs per frustració econòmica, com també podem anar a un fracàs per haver permès la interpretació mínima sense anar a l'arbitratge.

No hi ha paritat entre parlar, ara, d'haver-se deixat retallar l'Estatut quan tota la Minoria catalana el va haver de deixar retallar en la discussió de les Corts Constituents, i afirmar que no s'ha transigit res, ni s'ha retallat res, quan els fets demostren el contrari. Aleshores, malauradament pels catalans, no teníem pactat un arbitratge, perquè llavors, si haguéssim tingut pactat un arbitratge, no tindríem justificació davant de l'opinió pública de Catalunya si haguéssim transigit en el més mínim sense abans portar el problema a l'arbitratge o a la sentència d'un àrbitre que era l'únic que podia decidir i hauria llevat de nosaltres la responsabilitat d'haver transigit en coses que eren del patrimoni de Catalunya.

El Sr. CONSELLER de Justícia i Dret: Demano per parlar.

El Sr. PRESIDENT: Té la paraula el senyor Conseller de Justícia i Dret.

El Sr. CONSELLER de Justícia i Dret: Molt breument. Vaig a recollir només dues o tres afirmacions perquè, en realitat, no en treuríem res de continuar aquí batallant i tornant a posar conclusions per una banda i tornant a posar conclusions per l'altra banda.

Hi ha només una cosa que és l'única que em crec en el deure d'haver de rectificar. Li precisaré al senyor Lluhi la posició d'aquell debat entre ell i el senyor Sánchez Roman, tal com es desprèn del *Diario de Sesiones* de les Corts de la República. Li recordaré amb paraules d'ell, que ara no tinc aquí al davant, però que com que les he llegit de fa poc, em penso que el senyor Lluhi no me les desmentirà. Deia el senyor Lluhi: «En aquell debat no es parlava més que de la facultat d'inspecció, que l'Estat es volia

atribuir per unes esmenes que s'estaven discutint». I deia ell: «I jo sostenia que s'havia d'aplicar aquí el principi tret de la Constitució alemanya, que només es referia al punt que aleshores es discutia, només es referia a aquesta facultat d'inspecció». Jo li recordaré al senyor Lluhi una frase d'ell que li recordarà, que li farà present que devia tractar-se d'alguna cosa més. L'esmena del senyor Sánchez Roman no es referia purament i simplement a aquesta inspecció, sinó que també deia que l'Estat podria reglamentar, podria fer instruccions i ordenances per l'aplicació de les Lleis, l'execució de les quals s'havia de reservar al Poder regional.

El Sr. LLUHÍ: Jo ja ho recordo això, però va haver d'ésser abandonat pel senyor Sánchez Roman.

El Sr. CONSELLER de Justícia i Dret: ¿En què quedem? Perquè si es va discutir això, es va discutir la facultat de reglamentar-ho i és l'única que es debatia, i el senyor Lluhi va contestar que s'havia informat per persones tècniques del que volen dir les ordenances i les instruccions, i volen dir una cosa de tan poca importància com, per exemple, fixar l'hora d'entrada i sortida dels funcionaris...

El Sr. LLUHÍ: Em permet, senyor Coromines? Els arguments que feia el senyor Sánchez Roman eren precisament dient: «Hem de sostreure aquests problemes del Tribunal de Garanties, perquè si no aquest Tribunal es trobaria amb una sèrie de problemes petits». I deia jo aleshores: «Ni el Govern de la República ni el Govern de Catalunya, que tenen capacitat suficient, portaran al Tribunal de Garanties problemes petits». Ara, que ell es basés en això, està clar que s'hi basava.

El Sr. CONSELLER de Justícia i Dret: Doncs, senyors, no val la pena de rectificar, perquè si en aquest debat la V. S. no hagués parlat de la inspecció, no teníem per què parlar de la facultat de reglamentació de l'Estat, que és l'única cosa a què jo m'he referit aquí. Això ho poso com a senyal de les coses que ara jo podria anar a rectificar, però promouria una nova rectificació.

Jo tinc entès — aquest és el meu sentiment — que la Cambra té prou elements de judici amb les coses que hem dit aquí. Cadascú resta en la seva posició. De tot el resum de les crítiques que s'han fet aquí contra l'obra del Govern i de la Comissió mixta en resulta que si aquesta Comissió mixta no ha tret — i el Govern no ha permès que tregués — tots els resultats que cabien en la possibilitat de la política espanyola de l'any passat, el Govern ha incorregut en una responsabilitat. Però temps a venir, si no es vol reconèixer ara, en jutjar l'obra que s'ha fet fins ara, es reconeixerà que s'ha fet una obra considerable, que no hi ha hagut cap retallada en l'Estatut, que s'ha fet tot allò que la realitat avui permetia; jo dic que aquesta responsabilitat es convertirà amb la satisfacció d'haver treballat en aquesta victòria per a Catalunya.

No he de dir res més, perquè si tornava a dir altres coses tornaria a provocar altres rectificacions, i jo crec que en el *DIARI DE SESSIONS*, honradament respectuosos, senyor Lluhi, honradament respectuosos en la forma que el redacten els taquígrafs, hi ha elements suficients perquè ens judiqui Catalunya a tots, els uns en la seva crítica i els altres en la seva obra.

Lectura d'un dictamen de la Comissió especial sobre el Projecte de Llei de contractes de conreu

(El senyor Secretari dona lectura al següent dictamen:)

«Reunida la Comissió Especial de Contractes de Conreu sota la presidència del senyor Pere Cerezo i Hernàez, amb assistència dels Vocals senyors Francesc Riera i Claramunt, Jaume Sallés i Figueres, Lluís Bru i Jardí, Manuel Galés i Martínez, Josep Folc i Folc, Antoni Dot i Arxé, Josep Companys i Jover, Raimond d'Abadai i Calderó, Josep M.ª Tries de Bes, Joan Rovira i Roure, Tomàs Carreras i Artau, Joan Comorera i Soler, Manuel Serra i Moret, i Joan Casanelles i Ibars, actuant de Secretari el senyor Enric Canturri i Ramonet, per tal de dictaminar sobre el Projecte de Llei de Contractes de Conreu presentat pel Govern a la Cambra amb data 21 d'abril del corrent any, la Comissió després de diverses reunions en les quals han exposat llurs opinions els senyors que la componen, tant els pertanyents a la Majoria com a les Minories de Lliga Catalana, Unió Socialista de Catalunya i Nacionalista d'Esquerra i introduïdes les modificacions addients en l'articulat de l'esmentat Projecte de Llei, acordà, per majoria de vots, presentar a la Cambra, per a la seva aprovació, el següent Projecte de Llei al qual s'acompanyen diversos vots particulars:

Dictamen sobre el Projecte de Llei de contractes de conreu

CAPÍTOL I

Article 1.^r Són objecte d'aquesta Llei els contractes de conreu i s'entenen compresos sota aquesta denominació els de rabassa morta, parceria, masoveria, arrendament de terres i en general tots els actes i contractes qualsevulla que sigui la seva denominació pels quals es cedeix onerosament l'aprofitament d'una finca rústica a persona diferent del propietari, sempre que sigui l'explotació de naturalesa agrícola.

Els contractes expressats no perden el seu caràcter ni en el cas de concórrer junt amb l'objecte específic de conreu, prestacions de serveis, obligacions de representació, de cria de bestiar complementària de l'explotació. Queden exceptuats els contractes essencialment pecuaris, els quals seran objecte d'una Llei especial.

Article 2.ª Els contractes de conreu, àdhuc els existents en promulgar-se aquesta Llei, han de complir-se de conformitat a l'ús i a bona fe, segons els pactes convinguts, sempre i quan no estiguin en contradicció amb els preceptes d'aquesta Llei, contra la qual no podrà prevaldre pacte de cap mena.

Article 3.^r És obligació natural derivada del contracte, la de conrear segons ús i costum de bon pagès tal com s'entén en la comarca, salvat el cas de pacte especial o de precepte legal contrari.

El conreador no podrà arrencar ni tallar cap arbre sense el consentiment del propietari, però podrà recórrer de la prohibició davant la Comissió

Arbitral, la qual fallarà en definitiva. S'exceptua d'aquesta prohibició els contractes previstos en l'art. 56 d'aquesta Llei.

Article 4.º No correspondrà al conreador el pagament de la contribució territorial ni dels tributs i taxes annexes, ni el de les càrregues reials de la finca.

Article 5.º En el contracte de masoveria, el masover no estarà obligat a pagar al propietari el lloguer de la casa ni de les altres dependències que utilitzi.

L'ocupació de la casa i de les dependències expressades haurà de seguir la sort del contracte de conreu a què vinguin afectades.

El masover podrà servir-se de les eines del mas pel conreu de la terra.

No es podran fixar en els contractes de masoveria pagaments ni obligacions per adjutori, ni jornals especials de més a més, ni entrega d'espècies que no siguin a compte del preu contractat.

Article 6.º El pagament del preu d'arrendament es farà segons les costums de cada comarca, però ni en els contractes existents ni en els que facin d'aquí en endavant, es podrà convenir el pagament a l'avançada. Quan l'ús i costum de la comarca no sigui altrament, s'entendrà que l'arrendament s'ha de pagar per mitges anualitats vençudes.

Article 7.º Cada cap de casa podrà conrear terres per arrendament o per propietat o pels dos títols plegats, sempre que les pugui atendre amb el treball propi i amb el dels seus ascendents i descendents directes, germans o afillats de dret, de manera que si utilitza el treball de jornalers en proporció superior a la de la quarta part de la feina, s'entendrà que no compleix aquesta condició. La Junta Arbitral fixarà a cada comarca l'extensió i la valor màxima de les terres susceptibles d'ésser conreades per un sol arrendatari o propietari i aquella valor no serà mai superior a pesetes 60,000.

Article 8.º Els contractes d'arrendament podran formalitzar-se en document públic o en document privat que s'extendrà per triplicat en els impressos ajustats al model que fixi el Conseller de Justícia i Dret. Un d'aquests exemplars serà presentat al Registre de Contractes d'arrendament que la Generalitat crearà. Sense la inscripció en el Registre, el contracte no produirà efectes en perjudici de tercer.

CAPÍTOL II

DURADA DELS CONTRACTES

Article 9.e La durada mínima dels arrendaments regulats en aquesta Llei, serà de sis anys.

L'arrendatari podrà prorrogar la durada del contracte per un altre període de sis anys i després per altres períodes successius de sis en sis anys, amb l'obligació de notificar-ho a l'arrendador durant el darrer any del contracte vigent i almenys sis mesos abans de finir cada termini.

Aquesta notificació haurà de fer-se per escrit a l'arrendador o al seu legal representant en el domicili que tinguin dintre el terme municipal on

radiqui la finca i si viuen fora, a la persona prèviament designada en el contracte i resident en el mateix terme municipal. Si per qualsevol causa no es pugués fer la notificació a cap de dites persones, es farà davant de la Junta Arbitral corresponent.

Són exceptuats els contractes que s'atorguin en virtut del que disposa l'art. 13, els quals finiran en acabar-se el seu termini contractual.

Article 10. Si ha expirat un termini de sis anys sense que cap de les parts hagi donat oportunitat a l'altra avís de pròrroga o de rescissió, s'entendrà tàcitament continuat el contracte de conreu per sis anys més.

Article 11. Si durant la vigència d'un contracte de conreu o estant aquest expressament prorrogat o continuat per la tàcita, el conreador, amb el consentiment exprés del propietari hagués realitzat una nova plantació, s'entendrà produïda una renovació per un nou període de sis anys, a comptar des de l'any agrícola inclusiu, en què es comença la nova plantació.

Article 12. Quan per circumstàncies ignorades en contractar la continuació dels contractes regulats en aquesta Llei, esdevingués perjudici al conreador, aquest estarà facultat per a fer abandó de la terra o per a fer ús del dret de revisió, finit que sigui el primer any agrícola.

Quan per circumstàncies sobrevingudes, la continuació dels contractes regulats en aquesta Llei, esdevingués perjudicial al conreador, aquest estarà facultat per a fer abandó de la terra, finit que sigui l'any agrícola, o per a fer ús del dret de revisió, però haurà de notificar una o altra decisió abans dels sis mesos darrers de l'any.

Després de la primera tongada de sis anys, el conreador podrà donar per finit el contracte, quan acabi l'any agrícola en curs, però haurà d'avisar-ho al propietari abans dels sis mesos darrers.

Article 13. Ni l'usufructuari sense consentiment del nu propietari, ni el marit sense el de la muller respecte a la terra aportada en dot inestimat, ni els representants legals per si sols, no poden atorgar contractes de conreu per més de sis anys. Els administradors judicials no poden atorgar contractes de conreu per més de dos anys.

Article 14. Els contractes de conreu, atorgats o que s'atorguin per fiduciari reservista comprador o carta de gràcia o empenyorament, o per altres titulars de domini o dret real amenaçat de revocació, si en produir-se aquesta no hagués finit el període corrent de sis anys, subsistiran amb el caràcter de prorrogats legalment a voluntat del conreador per tot el temps que resti del susdit termini i un any abans de finir aquest podran ésser objecte de la pròrroga que s'estableix en l'art. 9.e d'aquesta Llei.

Aquesta disposició és aplicable a les situacions jurídiques d'hereu aparent i posseïdor civil, sempre que aquest i el conreador hagin obrat de bona fe.

Article 15. En acabar cada un dels tres primers períodes de sis anys el propietari podrà donar per finit el contracte i reprendre la terra quan s'obligui a conrear-la directament ell o els seus descendents o afillats de dret que facin vida comú amb ell.

El propietari cap de casa només podrà fer ús d'aquest dret pel que toca a terres a les quals pugui atendre amb el treball propi i amb el dels seus ascen-

dents i descendents directes, germans o afillats de dret, de manera que si utilitza el treball de jornalier en proporció superior a la de la quarta part de la feina, s'entendrà que no compleix aquesta condició.

Aquesta facultat del propietari està condicionada:

a) Al requisit de notificar-ho al conreador un any abans del terme de duració del contracte o de la pròrroga en curs.

b) A conrear directament la terra per un terme no menor a sis anys.

c) A no reservar-se terres que agregades a les que per qualsevol altra circumstància ja conrei, tinguin una valor superior a la fixada en cada comarca per la Junta Arbitral corresponent i en tot cas, no superior a una valor de 60,000 pessetes.

d) A pagar les millores al conreador en la forma fixada en aquesta Llei i de més a més una indemnització equivalent a una anualitat de renda per cada sis anys que porti de durada el contracte.

Article 16. L'arrendatari que per haver fet ús el propietari del dret de reserva establert en l'article anterior hagi estat privat de la terra abans arrendada, podrà tornar a la terra en les condicions que la tenia abans i amb els mateixos drets anteriorment adquirits en els casos següents:

a) Si el propietari que s'hagués reservat terra per a conrear-la directament no ho fes o no ho fes amb la forma i en el període de temps fixats en l'article anterior.

b) Si el dit propietari arrendés la finca a un tercer durant els sis anys de conreu obligatori.

c) Si el propietari deixés la terra improductiva en l'esmentat període.

d) Si el propietari vengués la terra abans d'acabar els sis anys obligatoris de conreu directe.

A la durada anterior del contracte així renovat seran afegits els anys durant els quals ha estat privat de l'arrendament de la terra.

Article 17. Els efectes dels contractes de conreu, subsisteixen durant el termini pactat, continuat o legalment prorrogat, encara que la propietat de la terra sigui tramesa a títol universal o singular, lucratiu o oneros, o que s'hi constitueixi un dret real.

Article 18. El dret del conreador derivat dels contractes de conreu, es transmet per causa de mort als seus hereus legítims o testamentaris si ho són els seus ascendents o descendents directes, la seva esposa o els seus afillats de dret i els seus adquirents queden subrogats activament i passivament en la seva condició jurídica.

Els adquirents del dret per causa de mort podran donar per finit el contracte avisant per escrit al propietari, abans de transcórrer els tres mesos següents a la mort del causant, però hauran de continuar el conreu fins a l'acabament de l'any agrícola en curs.

Article 19. El dret del conreador, derivat d'un contracte de conreu no pot ésser embargat.

Els fruits pertanyents al conreador sols podran ésser embargats en la mesura que la Llei permeti.

Article 20. En endavant queden suprimits els subarrendaments, i, en general, tot contracte de conreu que tingui per objecte el dret derivat d'un altre

contracte d'igual naturalesa, però seran permesos els relatius a aprofitaments parcials dels productes obtinguts i que, per a millor benefici, exigeixin la intervenció d'altri.

Per excepció, el conreador, per vellesa o impossibilitat física, els representants legals dels seus hereus menors d'edat, i la vídua que hagi adquirit del marit el dret de conreu, podran subarrendar. Aquests subarrendaments sols subsistiran mentre concorrin les expressades circumstàncies en el respectius subarrendadors.

També s'exceptuaran de la prohibició els subarrendaments quan els arrendataris aportin a l'explotació de la finca arrendada el seu treball o una cinquena part del capital d'explotació.

Article 21. L'arrendament s'extingeix:

a) Pel termini del plaç fixat en el contracte quan no s'hagi fet ús del dret de pròrroga o no s'hagi prorogant per la tàcita.

b) Per la resolució del contracte.

c) Per la pèrdua de la cosa arrendada.

Article 22. L'incompliment d'obligacions contractuals o legals del contracte de conreu, per un dels interessats donarà dret a l'altre a demanar la rescissió del contracte. El que hagi complert les obligacions legals o contractuals tindrà dret a demanar la indemnització dels danys i perjudicis soferts i la resolució del contracte, o sols aquella indemnització si renuncia a la resolució del contracte.

Si la Junta arbitral que entengui del cas plantejat ateses les circumstàncies del fet o les personals de les parts contractants, considera que és preferible substituir la resolució del contracte per l'abonament dels danys i perjudicis causats els fixarà quantitativament.

Article 23. L'arrendador podrà desnonar judicialment l'arrendatari per alguna de les causes següents:

a) Per haver fet ús el propietari del dret de reserva en les condicions previstes en aquesta Llei.

b) Per manca de pagament de l'arrendament convingut en el contracte.

c) Per subarrendament atorgat per l'arrendatari fora dels casos previstos en l'art. 20.

d) Per deixar de conrear la terra per abandó de més d'un any, o per destinar-la a un ús que no sigui el de conreu.

Article 24. No s'entendrà com incompliment l'adopció pel conreador de noves fórmules, procediments o elements que tendeixin a intensificar o millorar la producció agrícola, sense minva de la fertilitat natural de la terra.

L'arrendatari podrà evitar el desnonament consignat en la taula del Jutjat dintre dels vuit dies següents a la citació, l'arrendament endarrerit juntament amb l'import de les costes causades per la seva culpa fins al moment de la consignació.

El desnonament per les causes a, b i c de l'article anterior, es tramitarà per la jurisdicció ordinària seguint la Llei d'enjudiciament civil. El desnonament per la causa d requerirà una resolució prèvia favorable de la Junta arbitral del districte.

Article 25. En tot cas de resolució del contracte l'arrendatari tindrà dret a continuar en la finca fins l'acabament de l'any natural segons els usos i costums de la terra.

Article 26. En cas d'expropiació forçosa l'arrendatari que porti més de deu anys en la finca

tindrà dret a un terç del preu abonat a un propietari.

Article 27. En cas de pèrdua de la cosa arrendada, si és per causa de força major, la resolució del contracte no donarà dret a indemnització per cap de les dues parts. Però si la pèrdua fos per culpa o negligència d'una part, la que l'hagi causada haurà de respondre a l'altra pels danys i perjudicis soferts.

CAPÍTOL III

MILLORES

Article 28. Extingit per qualsevol causa el contracte de conreu en les seves pròrrogues, el conreador podrà reclamar al propietari l'abonament de les despeses necessàries i millores útils fetes per aquell en la terra, sempre que subsisteixin en deixar la finca.

S'entén per despeses necessàries les indispensables per a mantenir la finca en la mateixa forma en què es va contractar i les imposades per la Llei o organismes estatals dins els límits de la seva competència.

S'entén per útils les millores que causin augment en la producció o valor de la finca i no siguin d'ornamentació o comoditat per qui la disfruti.

La prova de les millores realitzades correspon sempre al qui les reclama.

En cas de dubte envers de la naturalesa de la millora es sotmetrà a la resolució de la Junta arbitral.

Article 29. Les millores útils podran realitzar-se per mutu acord. En cas de negativa del propietari, l'arrendatari deurà proposar la realització a la Junta arbitral, provant la conveniència de la millora i que aquesta, escoltant el propietari o amb els assessoraments que estimi oportuns, acordarà o no la realització, autoritzant al conreador per a realitzar-les.

Article 30. Quan el propietari doni per finit el contracte o posi fi a les seves pròrrogues legals de conformitat amb aquesta Llei el conreador no podrà reclamar l'abonament de les despeses i millores realitzades durant els dotze darrers mesos de la vigència del contracte de conreu.

Article 31. El propietari haurà d'abonar les millores reintegrant l'import de les inversions o aportacions fetes pel conreador o satisfent la quantitat representativa de l'increment produït en el valor de la terra en la part subsistent al moment de deixar-la el conreador.

Article 32. Per excepció si es tracta de reparacions extraordinàries, la necessitat de les quals hagués estat avisada al propietari oportunament, i que per no haver-les efectuat aquest, el conreador les hagués realitzat pel seu compte, podrà reclamar la quantitat esmerçada.

El propietari podrà exigir que el conreador es reembossi del seu import, resquitant-lo del preu que ha d'abonar o lliurar.

Article 33. La rompuda de terres, les explanacions, plantacions, construccions i altres obres anàlogues efectuades pel conreador en compliment d'obligacions contractuals, hauran d'ésser abonades pel propietari si fa ús del dret de reserva de ter-

res en la forma que li permet l'article 15 d'aquesta Llei.

Article 34. No seran abonables en cap cas al conreador les despeses necessàries ni les millores útils ni els treballs i obres a què fa referència l'article anterior quan abandoni injustificadament el conreu de la terra.

Article 35. L'acció de millores haurà d'exercitar-la el conreador per pròpia iniciativa, o en defecte d'aquesta, per indicació de la Junta Arbitral, en el mateix judici en què es plantegi la resolució del contracte.

En cas d'expiració del contracte el conreador podrà exercitar la dita acció un cop donat l'avís que regula aquesta Llei.

Article 36. L'abonament de millores al conreador serà compensable amb les quantitats que aquest degui al propietari per danys o deteriorament de la terra de què en sigui responsable, o per preu no satisfet, sempre que hi concorrin els requisits exigits per a la compensació.

El conreador podrà retirar les millores útils que puguin separar-se sense detriment de la terra.

Article 37. El conreador haurà de permetre les millores necessàries o simplement d'embelliment i comoditat que vulgui fer el propietari.

Si no hi ha acord en la qualificació o en la valoració de les millores, la Junta Arbitral decidirà. Les útils donaran dret al propietari a reclamar de l'arrendador un augment de l'arrendament mai superior al 6 per 100 de les despeses fetes.

Les millores d'embelliment donaran dret al conreador a la rebaixa de l'arrendament en la proporció que hagin perjudicat la producció de les finques.

CAPÍTOL IV

REVISIONS

Article 38. Els contractes de conreu agrícola subsistents en ésser promulgada aquesta Llei, o que d'ara endavant s'atorguin, quan per si mateixos o pel canvi de circumstàncies no resultin equitatius quant als aventatges econòmics que se'n derivin per als interessats, podran ésser sotmesos a revisió a instància del conreador o del propietari, amb subjecció a les normes establertes en els següents articles, al sol efecte de la reducció o augment del preu o de l'alteració de les prestacions o aportacions que hagin de fer respectivament els contractants, sense destruir les obligacions fonamentals del contracte.

Article 39. Les revisions establertes en l'article anterior hauran de demanar-se pel conreador o pel propietari a la Junta Arbitral i aquesta procedirà atenent a les següents normes:

1.ª El preu d'arrendament serà en principi equivalent als dos terços de la renda líquida assenyalada en el cadastre o avenç cadastral allí on estigui fet; El preu d'arrendament s'augmentarà o disminuirà en la quantitat que augmenti o disminueixi la renda líquida de la finca a conseqüència de disposicions legals, comprovacions administratives o resolucions anàlogues.

2.ª El preu d'arrendament on no hi hagi cadastre o avenç cadastral serà en principi equivalent

als dos terços del promig de la producció de la terra deduïdes les despeses d'explotació, tenint en compte els diferents tipus de producció i conreu i els usos i costums de cada comarca.

3.ª Per a fixar el preu just d'arrendament en cada cas, la Junta Arbitral haurà de tenir en compte per augmentar o disminuir el que resulti de les normes anteriors les aportacions i prestacions que facin el propietari i el conreador, així com l'amortització de les plantacions i de les millores abonables a les parts contractuals.

Article 40. Una vegada fixat per la Junta Arbitral el preu d'arrendament, no podrà ésser demanada nova revisió fins haver transcorregut sis anys.

Article 41. Les Juntes Arbitrals formularan acomodant-se a les normes fixades en l'art. 39 i tenint presents els usos i costums de la comarca uns contractes tipus de conreu que serviran de pauta a les revisions.

Article 42. Tots els contractes existents a la promulgació de la Llei s'hauran d'adaptar als contractes tipus i a les normes de la Llei.

Des del dia de la promulgació d'aquesta Llei s'obrirà un període de revisió general de preu durant el qual en la forma disposada en els articles precedents, les Juntes Arbitrals hauran de procedir a la revisió de preus de tots els contractes d'arrendament que no hagin estat revisats d'acord el propietari i conreador.

Des del dia de la promulgació d'aquesta Llei, fins el moment d'haver-se acceptat per les dues parts contractuals la revisió i en cas de desavinença, mentre no sigui ferma la revisió, l'arrendatari pagarà a compte del preu d'arrendament el 50 per 100 del preu d'arrendament o quota-part establertes amb anterioritat al 14 d'abril del 1931. Un cop aprovada la revisió, el propietari o el conreador, hauran de pagar a l'altra part la diferència entre el preu revisat i aquell 50 per 100 pagat a compte.

Als efectes dels acords de revisió s'aplicaran sols a l'any agrícola en curs en ésser iniciat i als successius mentre no quedin afectes a noves revisions.

Article 43. El conreador podrà reclamar la revisió al sol efecte d'obtenir una rebaixa proporcional del preu, quan per efecte d'accidents o calamitats extraordinàries hagués disminuït en més de la tercera part la productivitat habitual de la terra o s'hagués perdut més de la tercera part dels fruits mentre aquests no s'haguessin posat normalment en resguard.

Aquestes revisions quedaran limitades a una rebaixa en el preu, proporcionada a la disminució de la producció habitual de la terra o a la pèrdua de fruits soferts.

No hi haurà dret a la reducció o condonació quan la collita o fruits perduts fossin susceptibles d'ésser assegurats.

Article 44. Quan durant un contracte de conreu desaparegui una part de la terra o sigui afectada d'expropiació forçosa i resulti d'impossible conreu o hagi de destinar-se a un altre conreu de molt inferior rendiment al previst en el contracte, o bé el propietari faci en la finca reparacions necessàries que provoquin una disminució

apreciable en la producció de la terra, el conreador podrà triar entre rescindir el contracte o acudir a la Junta Arbitral en sollicitud d'una rebaixa proporcional de l'arrendament.

Article 45. El dret de revisió poden exercitar-lo l'arrendatari i el sub-arrendatari conjuntament o per separat però en aquest cas caldrà notificar-ho a l'altre, per si vol comparèixer en el procediment, car la resolució obtinguda afectarà a ambdós.

CAPÍTOL V

DRET D'ADQUISICIÓ

Secció I

Dret d'adquisició en general

Article 46. El conreador de terres, a títol de contracte agrícola, té el dret d'adquisició del seu domini mitjançant l'abonament del seu valor al propietari i el compliment dels preceptes d'aquest Capítol. Aquest dret és aïlladament irrenunciable i inalienable, ni és susceptible de gravamen ni d'embargament, ni pot ésser exercit per creditors amb virtut d'acció subrogatòria i encara que és inscribible en el Registre de la Propietat, no és indispensable la seva inscripció perquè tingui efectivitat.

Article 47. Per a l'exercici del dret d'adquisició, és necessària la concurrència conjunta dels requisits següents:

1.ª Que es tracti de terra conreada amb virtut de contracte d'explotació agrícola.

2.ª Que els dits contractes s'hagin mantingut per un període de més de divuit anys, ja sigui per haver-se pactat una duració més gran, com per derivar-se així de la vida normal de les terres a conrear, o per haver estat tàcitament continuats durant un període de més de divuit anys, contractes de menor durada.

3.ª Que la subsistència del conreu, base del dret d'adquisició, sigui pel treball directe del que vulgui fer ús d'aquest dret o pel dels seus ascendents o descendents directes, germans, cònjuges o afillats de dret.

4.ª Que el conreador estigui al corrent de pagament del preu en el moment d'exercitar el dret d'adquisició.

5.ª Que les terres que pretengui adquirir el conreador, soles o sumades a les que ja posseeix en propietat, no tinguin un valor en venda superior a 60,000 pessetes.

6.ª Que els contractes o les renovacions no s'hagin atorgat o consentit pels representants legals del propietari menor d'edat, incapac o absent, o pel marit si es tracta de terra aportada en dot inestimat a paraferrals administrats per ell.

Article 48. El dret d'adquisició s'estén a les edificacions i millores dominials que hi hagi en la terra adquirida, sempre que, segons el contracte de conreu, correspongui al seu ús al conreador.

Article 49. El propietari pot apartar del dret d'adquisició terres susceptibles d'ésser adquirides fins al límit màxim de la meitat del valor d'elles, el valor de les quals no excedeixi de 60,000 pessetes, encara que la dita meitat fos inferior a aquesta quantitat. Aquest dret de reserva per part del propietari

està condicionat al que disposen els articles 14 i 15 d'aquesta Llei.

Article 50. En els casos de subarrendament no prohibit per aquesta Llei, el dret d'adquisició correspon a l'arrendatari o subarrendatari que hagi conreat directament la terra durant els divuit anys darrers, directament o pel treball dels seus ascendents o descendents directes, germans o cònjuges.

Article 51. A falta d'acord entre les parts, la determinació del preu s'efectuarà de conformitat amb les regles següents:

a) El preu d'arrendament fixat per la Junta arbitral d'acord amb el que disposa l'art. 39 d'aquesta Llei es capitalitzarà al 6 per 100, i el resultat de la capitalització serà el preu just d'adquisició.

b) Si per no haver estat, per una raó o altra, fixat encara en diner el preu de l'arrendament, aquest es continuarà pagant per quota-part anyal, es capitalitzarà al 6 per 100 l'equivalent en diner del terme mig satisfet amb fruits al darrer quinquenni, i la valorització dels fruits es farà amb relació al preu mitjà que hagin obtingut en la localitat o mercat més pròxim durant el susdit quinquenni.

c) Es deduirà del preu just d'adquisició el valor de les càrregues que gravin les terres.

Article 52. La Junta arbitral, si el conreador ho demana, podrà concedir moratòria a la quota anual d'amortització quan s'hagi produït la pèrdua de més de la meitat de la collita normal de la finca objecte del contracte, a conseqüència de les calamitats previstes en l'art. 43 d'aquesta Llei.

La Junta arbitral de districte fixarà al mateix temps la repartició, en els anys successius, de les quotes o part de quotes aplaçades.

Article 53. L'adquisició es formalitzarà sempre amb escriptura pública. Si el propietari no atorgués la corresponent escriptura en el termini que l'hi haurà fixat la Junta arbitral, el Jutge atorgarà en judici en nom del rebel.

Article 54. Contra les resolucions de les Juntes arbitral de districte, en tot el que fa referència a l'exercici del dret d'adquisició, sols hi cabrà el recurs d'apel·lació davant el Tribunal de Cassació de Catalunya, contra la sentència del qual no es donarà cap altre recurs.

Article 55. El Consell Executiu de la Generalitat fixarà per Decret, del qual se'n darà coneixement al Parlament, les normes d'adaptació dels principis d'aquesta Llei a les diferents situacions jurídiques en què es trobi la propietat de les terres afectes al dret d'adquisició, i la forma d'exercitar-se el dret d'adquisició quan no hi hagi acord entre les parts.

CAPÍTOL VI

EL CONTRACTE DE RABASSA MORTA

Article 56. Els contractes de conreu que tinguin caràcter emfitèutic temporal, com els de rabassa morta i altres d'igual condició jurídica, en virtut dels quals el propietari d'un terreny el cedeix a una persona per a l'explotació agrícola, quedant aquesta obligada a rompre'l i plantar-lo o sembrar-lo a expenses seves, abonant al propietari un cens o quota-part anual en concepte de preu, seran considerats com censos emfitèu-

tics redimibles a voluntat del conreador i segons les normes d'aquesta Llei, qualsevulla que sigui la denominació i terminis assenyalats en el contracte.

Article 57. A manca de conveni entre les parts, la determinació del preu de redempció el fixarà la Comissió arbitral atenent-se al valor de la finca en el moment d'establir-se la rabassa.

En defecte d'aquesta dada, al valor assenyalat en l'avenç cadastral. I si aquest no existís, al valor assenyalat en l'amillament anterior a l'any 1930.

Capitalitzant, en tots els casos, el líquid imposable al 4 per 100, es sumarà o restarà al capital estimat:

a) A favor del propietari la quantitat corresponent a l'auxili econòmic (jornals, plantes o diners) excepcionalment bestrets al rabassar per tal de plantar la rabassa o replantar-la.

b) A favor del rabasser el dret d'entrada pagat a l'establiment de la rabassa, si en pagà.

Article 58. El just preu que resulti d'aplicar les normes de l'article anterior, l'arrendatari el podrà pagar en una sola vegada o en quinze terminis anuals a pagament d'interessos al 6 per 100 per les quantitats degudes i no pagades, com es fa en les vendes a pagament ajornat.

Després de pagar el primer termini anual l'arrendador podrà inscriure el seu dret en el registre de la propietat per anotació preventiva que es cancel·larà quan s'hagi pagat el darrer termini, per a convertir-se en inscripció definitiva.

Article 59. Durant el temps en què el rabasser no faci ús del dret de redempció i continuï subjecte al pagament del cens o quota-part podrà acollir-se al procediment de revisió establert per aquesta Llei en l'art. 39 i següents referents als contractes d'arrendament.

CAPÍTOL VII

DRETS DE TANTEIG, RETRACTE I RESCAT

Article 60. En les alienacions de terres subjectes a contractes, el conreador tindrà el dret de prelació i el de retracte de la terra objecte de l'alienació excepte en els casos següents:

Primer. — Quan l'alienació sigui feta a favor del propietari d'una part indivisa.

Segon. — En cas d'alienació a favor d'un fill adoptiu de dret del propietari, o dels descendents d'aquest, sempre que l'adoptat visqui en companyia de l'adoptant.

Tercer. — Quan la terra hagi estat aportada en dot inestimat.

Quart. — Quan l'alienació no ha estat feta a títol honorós.

Cinquè. — En les permutes o en les retrovendes, o en les transaccions mentre no intervé diner, o intervenint-n'hi el que es lliura no equival al just preu de la cosa, o en les alienacions en les quals no sigui possible una subregació exacta del conreador en les condicions substancials pactades en el contracte d'alienació.

Sisè. — En els casos d'expropiació forçosa per causa d'utilitat pública.

Aquest retracte prevaldrà a tots els altres retractes legals.

Article 61. Quan es tracti d'alienacions afectes al dret expressat en l'article anterior, si el propietari notifica al conreador la seva decisió d'alienar, i li expressa el preu definitiu ofert o el que pretengui, aquest, dins del termini de trenta dies següents als de l'avís, podrà fer ús del dret de tanteig, pagant o consignant el preu.

Article 62. Si el propietari no donés l'avís preceptuat en l'article anterior, o atorgués l'alienació a favor de tercer abans de trenta dies, o després de finit aquest termini alienés per preu o condicions substancials diferents de les comunicades al conreador, aquest podrà exercitar el retracte, dins els trenta dies naturals següents a l'assentament d'inscripció de l'alienació en el Registre de la Propietat, o des que hagi tingut coneixement de la venda.

Article 63. Realitzat el dret d'adquisició per part del conreador, el propietari tindrà el dret de retracte legal durant els dos anys següents en totes les alienacions que no siguin de les expressades en l'article 60.

Article 64. Les seccions derivades dels drets regulats en aquest article hauran d'exercitar-se davant la jurisdicció ordinària i pels tràmits dels incidents.

CAPÍTOL VIII

CONTRACTE D'APARCERIA

Article 65. Els contractes de conreu seran d'aparceria, quan ho expressin així nominativament els contractants, sempre que el propietari aportï de més de la terra una quarta part o més del capital d'explotació.

Article 66. Els contractants fixaran en el contracte l'import del vint-i-cinc per cent del capital d'explotació i determinaran la mena de les aportacions del propietari i valoraran cada una d'elles. També es puntualitzarà en el contracte la proporció en què s'hauran de partir entre els contractants els productes de l'explotació agrícola.

Article 67. Si una de les dues parts ho demana la Junta arbitral del Districte podrà procedir a la revisió extraordinària del contracte d'aparceria per una sola vegada un any després d'haver entrat en execució al sol efecte d'esmenar els errors que s'hagin observat i d'evitar les condicions que resultin abusives o leonines. Si una de les parts no accepta la reforma del contracte feta per la Junta arbitral del Districte, podrà rescindir-lo en el termini de l'any natural en el qual s'hagi fet la revisió. Fora d'aquesta revisió extraordinària no es podrà demanar la revisió de les valoracions fetes segons l'article, més que una vegada cada sis anys.

Article 68. La Junta arbitral de Districte, sempre que ho demanin un nombre de propietaris o d'arrendataris de la comarca no inferior a vint podrà requerir als que hagin fet un contrac-

te d'aparceria perquè li posin de manifest el contracte i li detallin les aportacions fetes pel propietari i per l'arrendatari, i si considera que el contracte no és d'aparceria ho declararà així i obligarà les dues parts contractants a adaptar-se a les condicions que aquesta Llei estableix per als contractes d'arrendament.

Article 69. En els casos de revisió feta per la Junta arbitral de Districte, segons articles anteriors es consideraran aportacions del propietari totes les que faci sense estar-hi obligat per altres articles d'aquesta Llei, com ara subministrament d'aigua de regadiu, jornals fets pel propietari o pagats per ell, l'amortització de les plantacions fetes pel propietari, els edificis i construccions, les intallacions mecàniques, els avançaments en metal·lic o en gra de sembradura, adobs, remeis, entreteniment de carros i els altres per l'estil. Les amortitzacions de les plantacions no podran pactar-se per menys de deu anys ni per un temps més llarg que la durada normal de la planta.

Article 70. En tot moment el conreador podrà denunciar el contracte de parceria per a acollir-se a les condicions generals d'arrendament que estableix aquesta Llei; venint obligades ambdues parts a la liquidació de les condicions que havien fet possible el contracte, en el termini màxim que determini la Comissió arbitral.

L'adopció del nou contracte tindrà efecte passat l'any agrícola en curs i en cap moment serà motiu de resolució judicial.

Article 71. Es considerarà com a manca de pagament i podrà ésser causa de rescissió del contracte d'aparceria la deslleialtat amb frau contra el propietari en el lliurament dels productes de la terra, quan així ho declari la Junta arbitral de Districte.

CAPÍTOL IX

JUNTES ARBITRALS

Article 72. En cada cap de Districte el Govern de la Generalitat organitzarà una Junta arbitral que coneixerà privativament totes les qüestions que resultin de l'aplicació o interpretació d'aquesta Llei. Excepcionalment, quan ho determini el Govern de la Generalitat, una Junta arbitral podrà estendre la seva jurisdicció a un o més Partits judicials limítrofs.

Article 73. Cada Junta arbitral es compondrà d'un President, quatre Vocals i quatre suplents. Actuarà de Secretari, a falta de designació especial, el que ho sigui del jutjat de primera instància.

Article 74. La Generalitat constituirà un Cos de Funcionaris Llettrats nomenats per oposició a concurs entre els quals seran elegits els Presidents de les Juntes arbitral.

Article 75. En el Decret de la Generalitat que ordenarà la constitució d'una Junta arbitral s'obrirà un període de quinze dies, durant el qual els propietaris i els conreadors podran inscriure's en els Ajuntaments respectius per a la formació dels censos dels dos estaments de la jurisdicció territorial.

Article 75. Aprovats els censos de cada un dels dos estaments en la forma que determinarà el Re-

glament, la Generalitat convocarà eleccions entre els inscrits per al nomenament dels Vocals i suplents de la Junta, la meitat per cada un dels dos estaments.

Serán elegibles els que reuneixin les circumstàncies d'idoneïtat següents:

Primera. — Saber llegir i escriure.

Segona. — Tenir plena capacitat civil.

Tercera. — Residir en el territori jurisdiccional respectiu en ésser designats, i durant els dos anys anteriors.

Quarta. — No haver estat condemnat per delictes comuns.

Article 77. El càrrec de membre de la Junta arbitral és obligatori i no durarà més de dos anys.

Només podran excusar-se'n els designats per justa causa, apreciada pel President de la Junta.

El membre que degudament convocat no acudi a exercir les seves funcions, sense causa justificada, podrà ésser sancionat pel President amb una multa de 10 a 50 pessetes.

Article 78. El càrrec de membre de la Junta és gratuït. Però els conreadors tindran dret que se'ls abonin les despeses de viatge i estada, i els jornals que deixin de percebre.

Article 79. El Govern de la Generalitat podrà acordar la suspensió o la supressió d'una o més de les Juntes arbitral, per causa que estimi justificada, donant-ne compte al Parlament.

Article 80. La competència de les Juntes arbitral en el coneixement de les qüestions en què entenen segons aquesta Llei, es determinarà exclusivament per la situació de les terres objecte del contracte de conreu.

La incompetència de la Junta haurà de declarar-la d'ofici el President, quan procedeixi.

Si no ho fa i és estimada definitivament la incompetència pel Tribunal de Cassació en resoldre l'apel·lació se li podran imposar les costes.

Article 81. Per a prendre acord es requerirà la presència del President i un dels membres, almenys, dels designats per cada estament.

Els acords es prendran per majoria. El President tindrà vot de qualitat en els empats.

Article 82. Les Juntes arbitral, en qualsevol moment de la tramitació, podran invitar els interessats a l'avinença.

També procuraran indicar-los qualsevulla falta o omissió soferta en el plantejament i defensa de les qüestions per tal que puguin subsanar-les.

Article 83. Un cop acabat el judici arbitral que no podrà durar més de noranta dies, la Comissió, en el laude dictat dintre d'aquell termini, haurà de resoldre totes les qüestions plantejades.

Article 84. Contra els laudes de les Comissions arbitral hi cabrà apel·lació davant del Tribunal de Cassació de Catalunya, sense cap altre recurs.

Article 85. El recurs d'apel·lació haurà d'interposar-se davant del President de la Junta, dintre els deu dies següents al de la notificació del laude, expressant, en forma concreta, les al·legacions que s'estimin procedents.

D'aquest escrit es donarà vista a la part apel·lada, la qual podrà rebatre'l dins el termini de deu dies.

Transcorregut aquest termini s'elevaran els autos al Tribunal de Cassació de Catalunya.

Article 86. La Sala corresponent del Tribunal de Cassació dintre el termini de noranta dies podrà acordar la pràctica de proves i la celebració d'una compareixença, i després d'aquests tràmits, dintre el termini expressat dictarà les resolucions definitives.

Les resolucions del Tribunal de Cassació de Catalunya seran executives per tots els procediments establerts en les Lleis processals vigents.

Art. 87. Per a formular els contractes tipus de conreu comarcal, com es disposa en aquesta Llei, les Junes Arbitrals de Districte es constituïran juntament amb els Vocals suplents i funcionaran assistides dels elements de caràcter tècnic que el Govern de la Generalitat cregui oportú designar.

Palau del Parlament, 8 de novembre del 1933.
— El President, Pere Cerezo. — El Secretari, Enric Canturri.

ORDRE DEL DIA

per a la sessió de dijous

1. Precs i preguntes.
2. Interpellació sobre l'Administració de Justícia.
3. Continuació de la discussió del dictamen de la Comissió de Justícia i Dret relatiu a la majoria i habilitació d'edat.
4. Discussió del dictamen de la Comissió de Justícia i Dret sobre el Projecte de Llei creant el Tribunal de Cassació de Catalunya.
5. Discussió del dictamen de la Comissió especial sobre el Projecte de Llei de contractes de conreu.

(S'aixeca la sessió a tres quarts de nou de la vetlla.)